

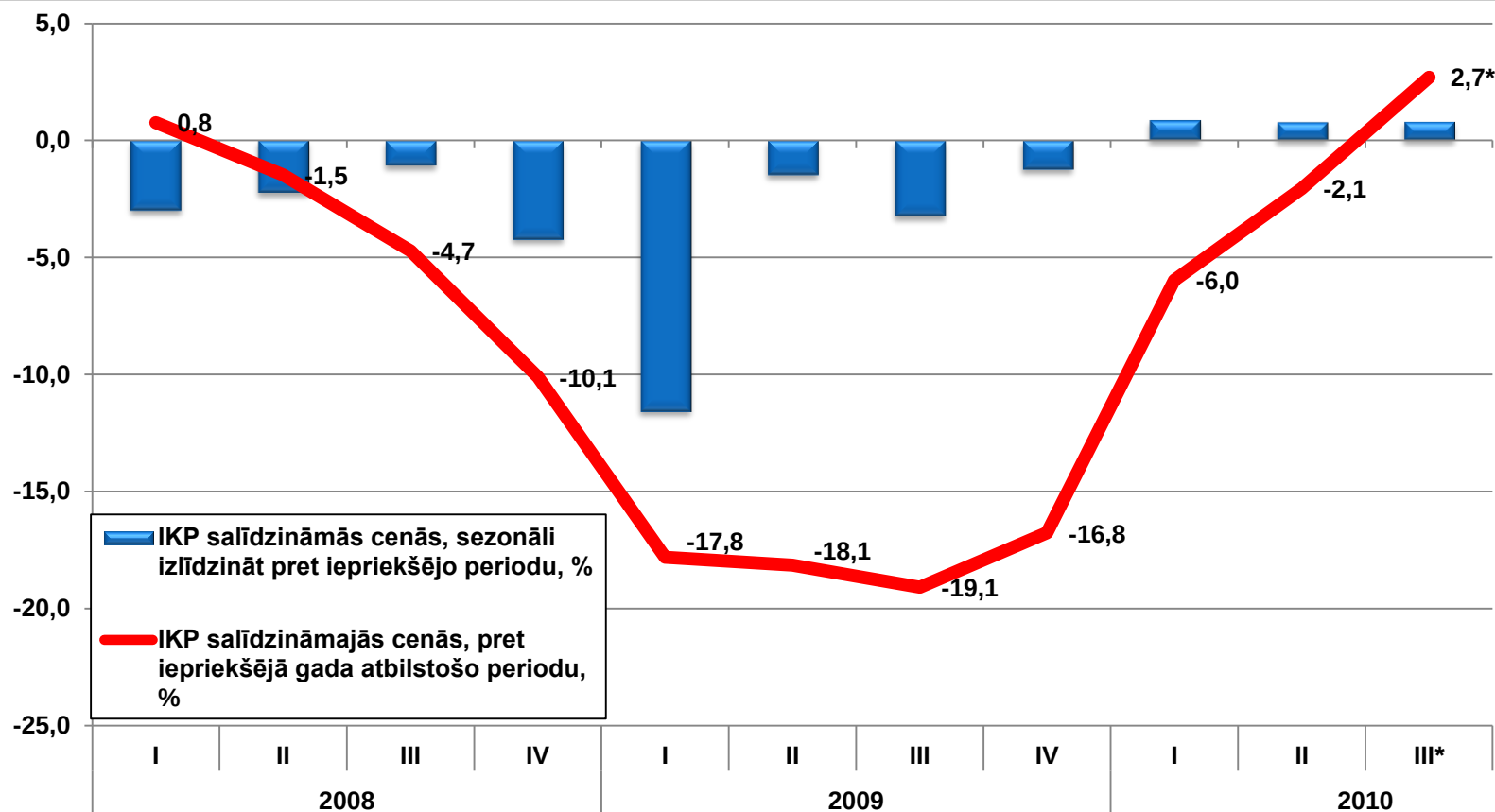

**Informācija par makroekonomiskās attīstības
scenāriju 2011. – 2013. gadam,
vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un
fiskālās politikas ietvaru 2011. – 2013. gadam
un
priekšlikumi par 2011. gada valsts budžetā
īstenojamiem fiskālās konsolidācijas pasākumiem**

2010.gada 15.novembris

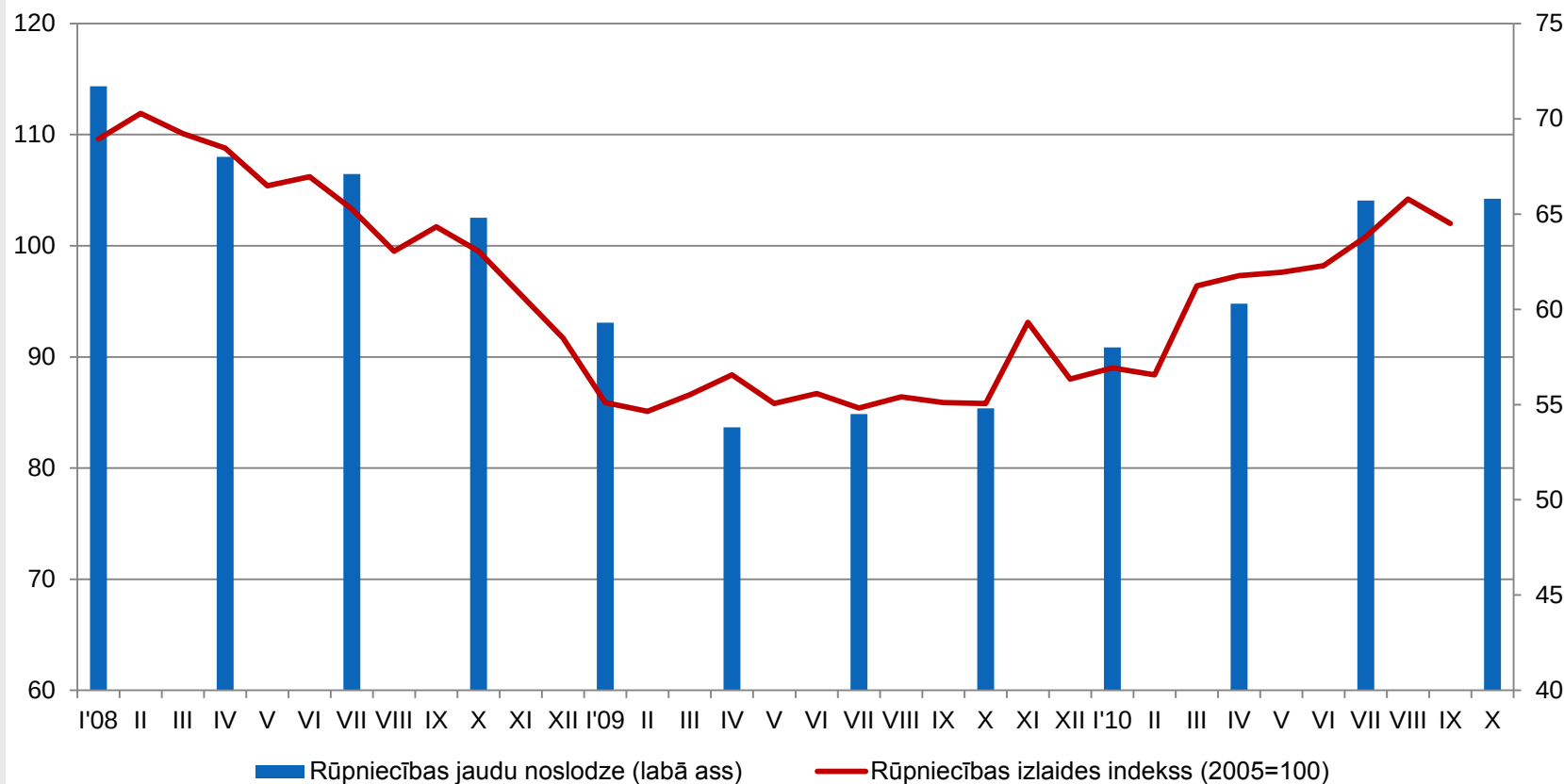
Makroekonomiskās attīstības scenārijs 2011. – 2013. gadam

Iekšzemes kopprodukta izmaiņas salīdzināmajās cenās, %

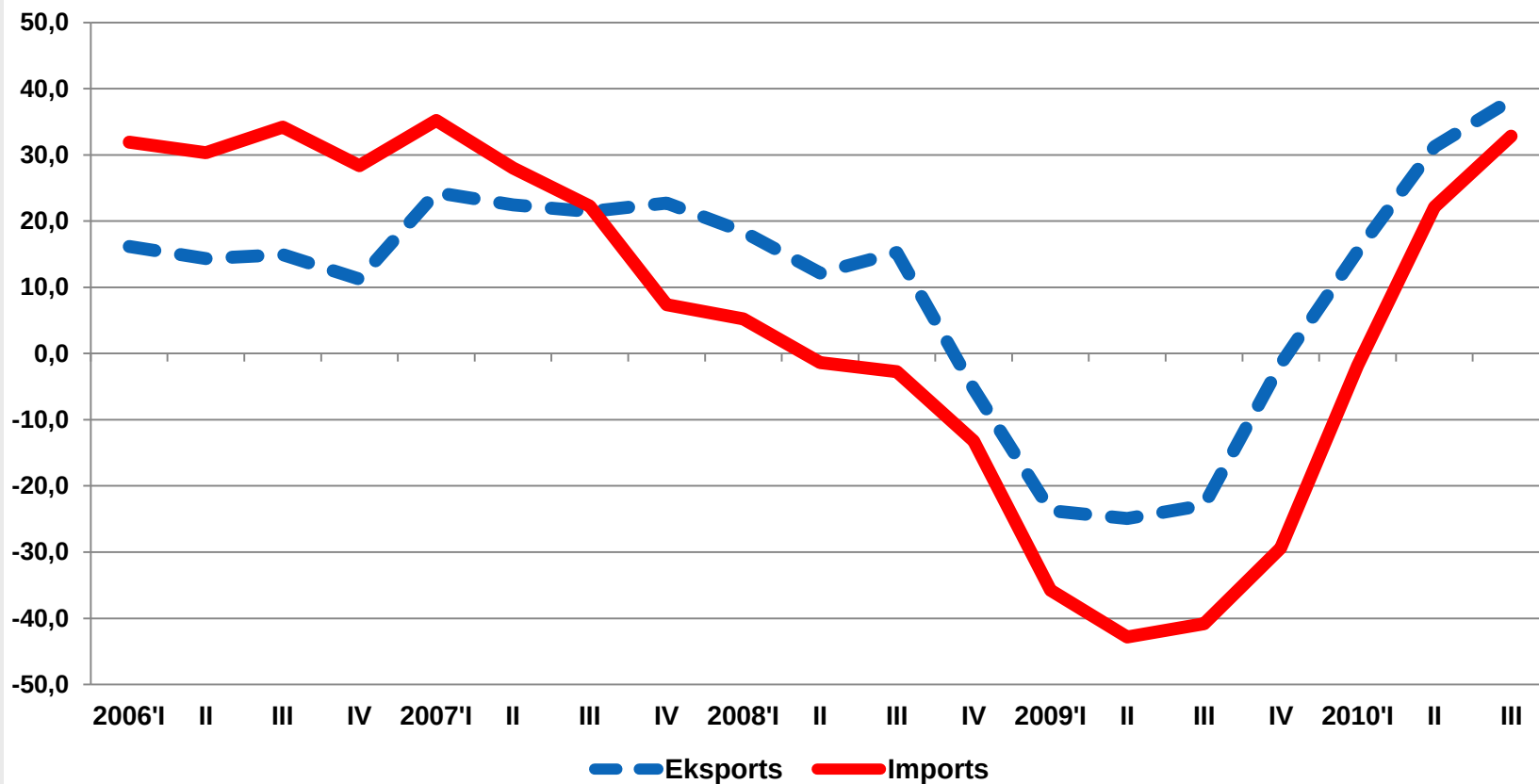

* Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes ātro novērtējumu

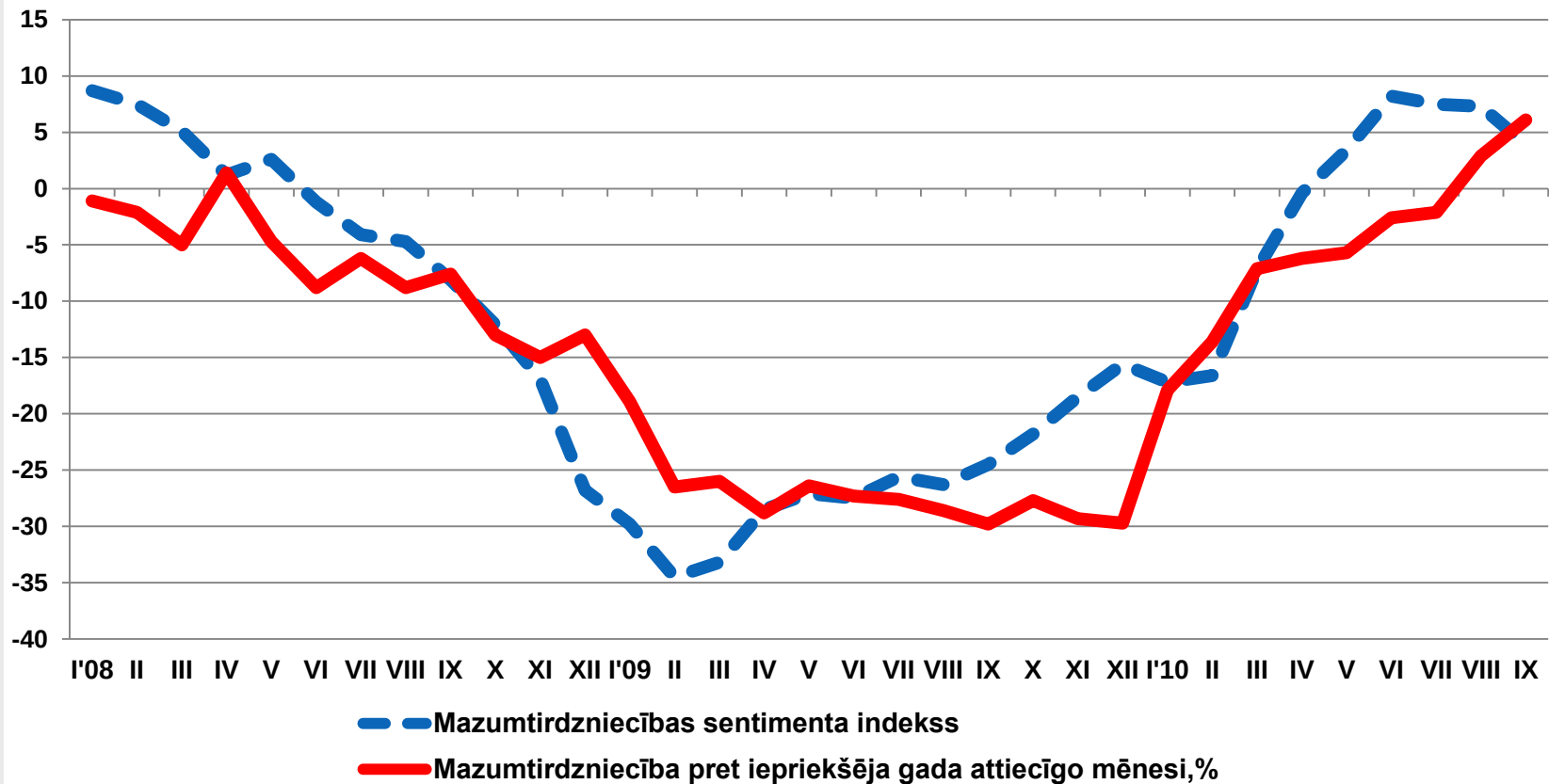
Rūpniecības izlaide un jaudu noslodze rūpniecībā

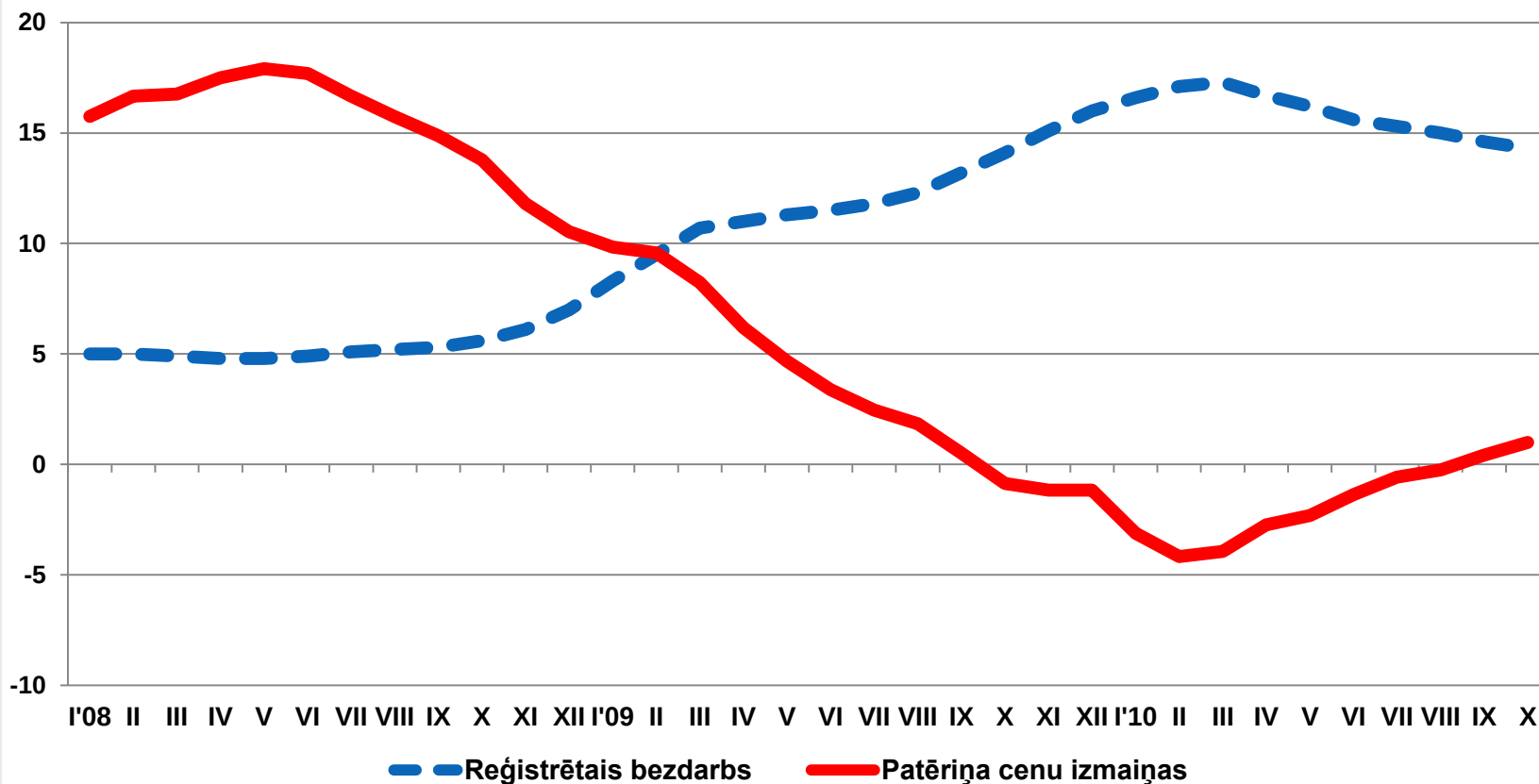
Preču eksports un imports, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

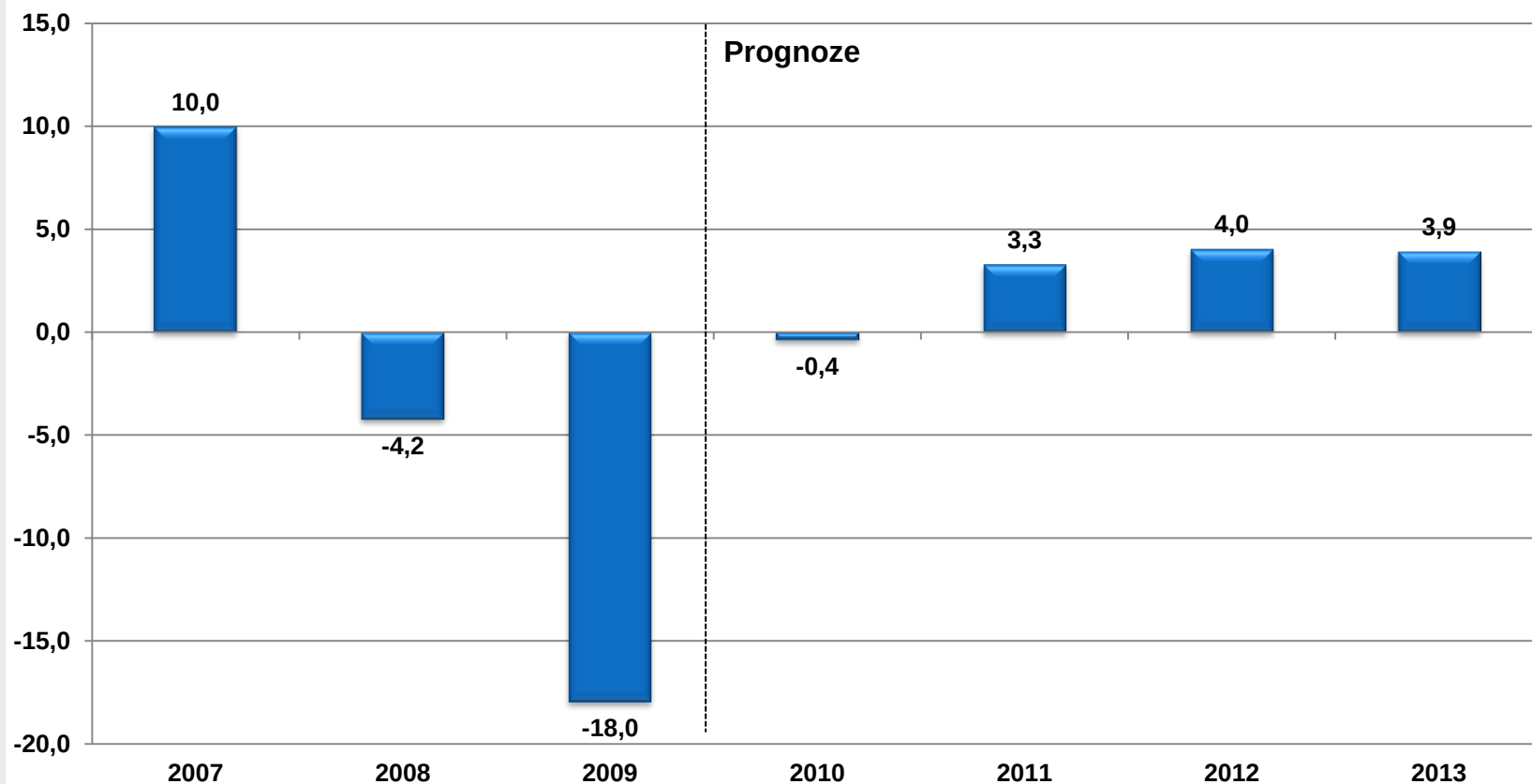
Mazumtirdzniecības apgrozījums un sentimenta indekss

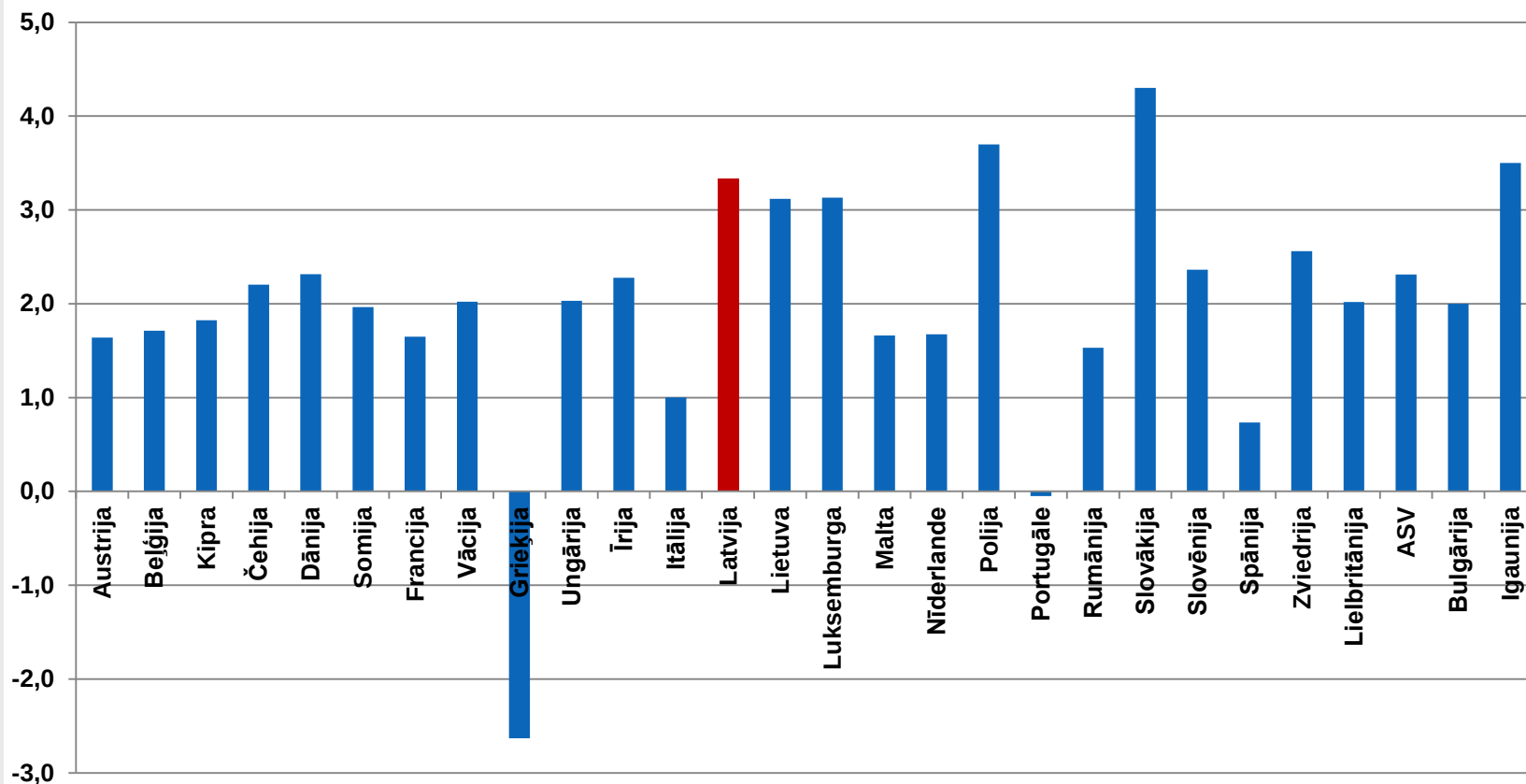
Reģistrētais bezdarbs un patēriņu cenu indekss

Iekšzemes kopprodukta izmaiņas salīdzināmajās cenās, %

Eiropas savienības valstu IKP pieauguma tempi 2011. gadā

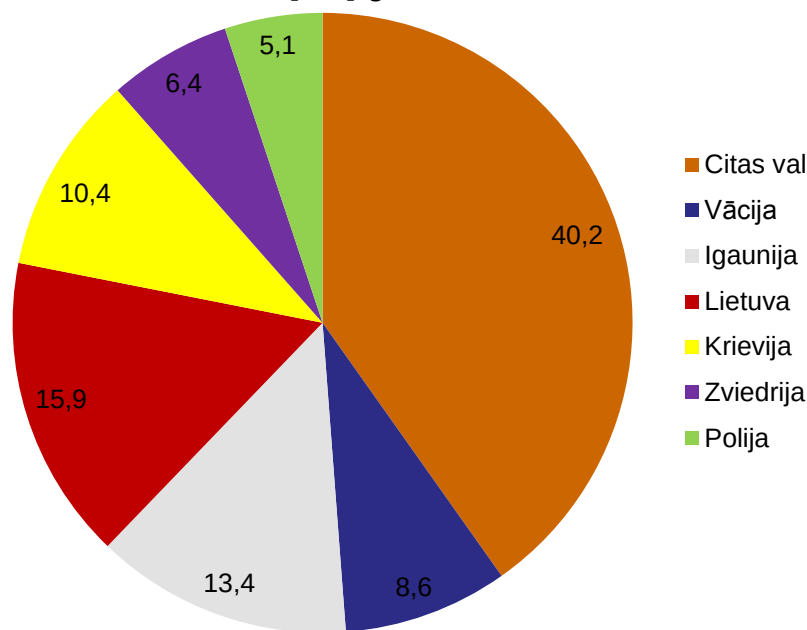

Avots: Starptautiskā valūtas fonda «World economic outlook October 2010»

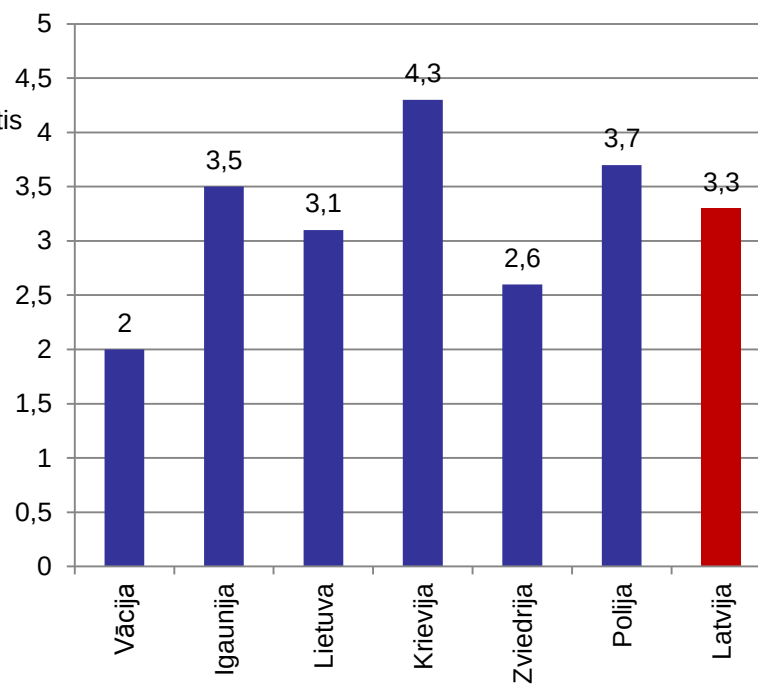
Latvijas tirdzniecības partnervalstu izaugsme 2011. gadā

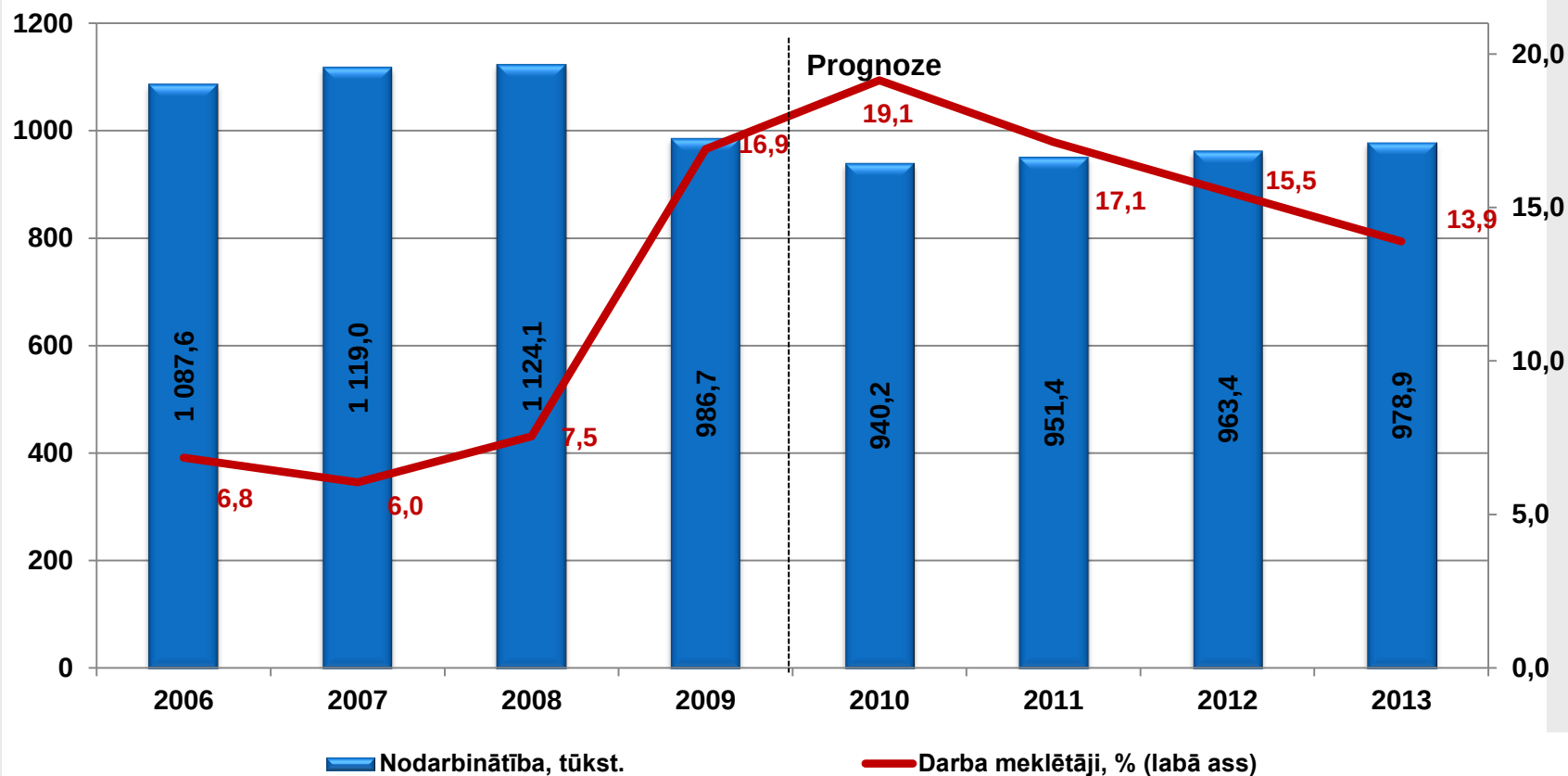
Īpatsvars Latvijas eksporta kopapjomā

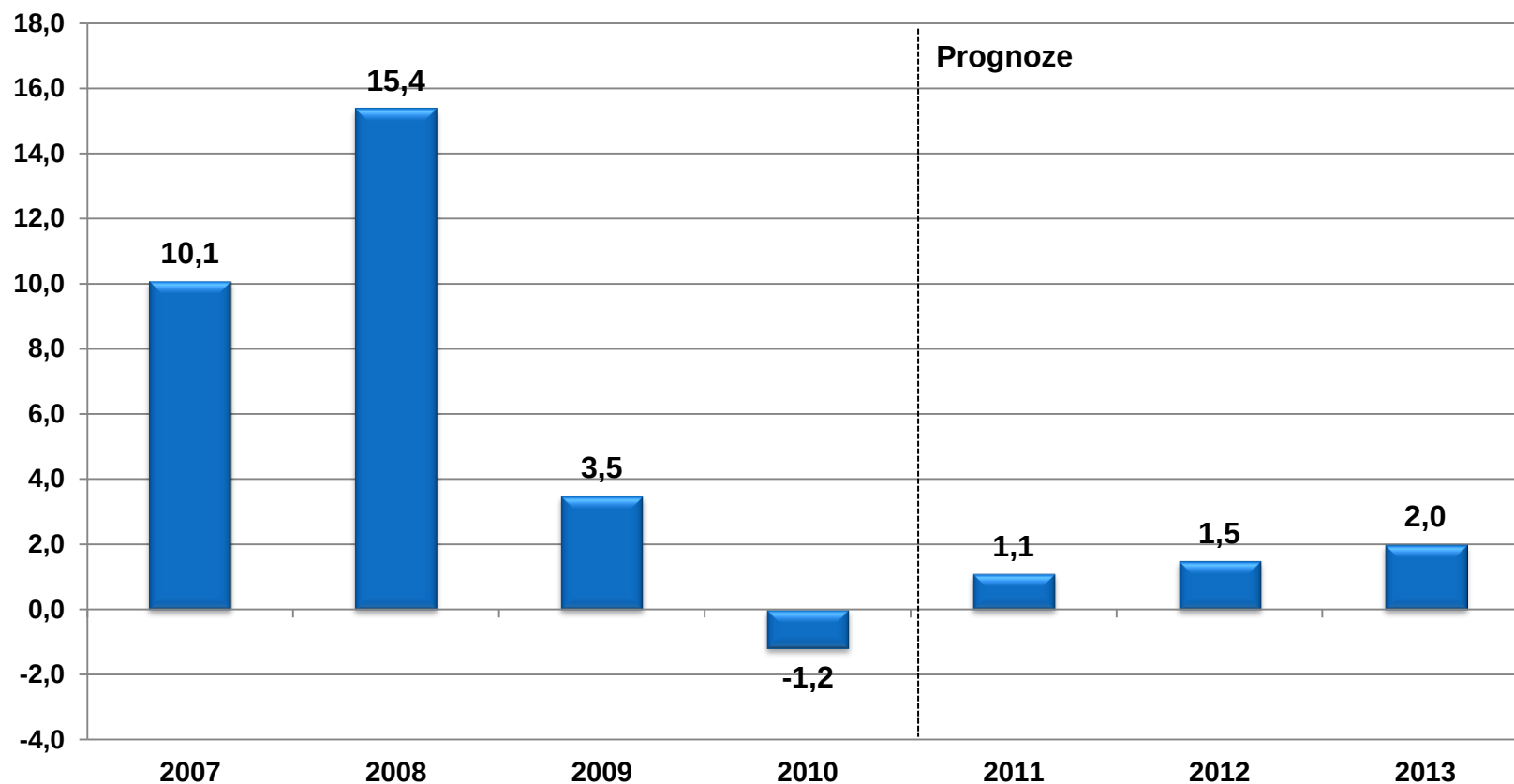
Prognozētais IKP pieaugums 2011. gadā

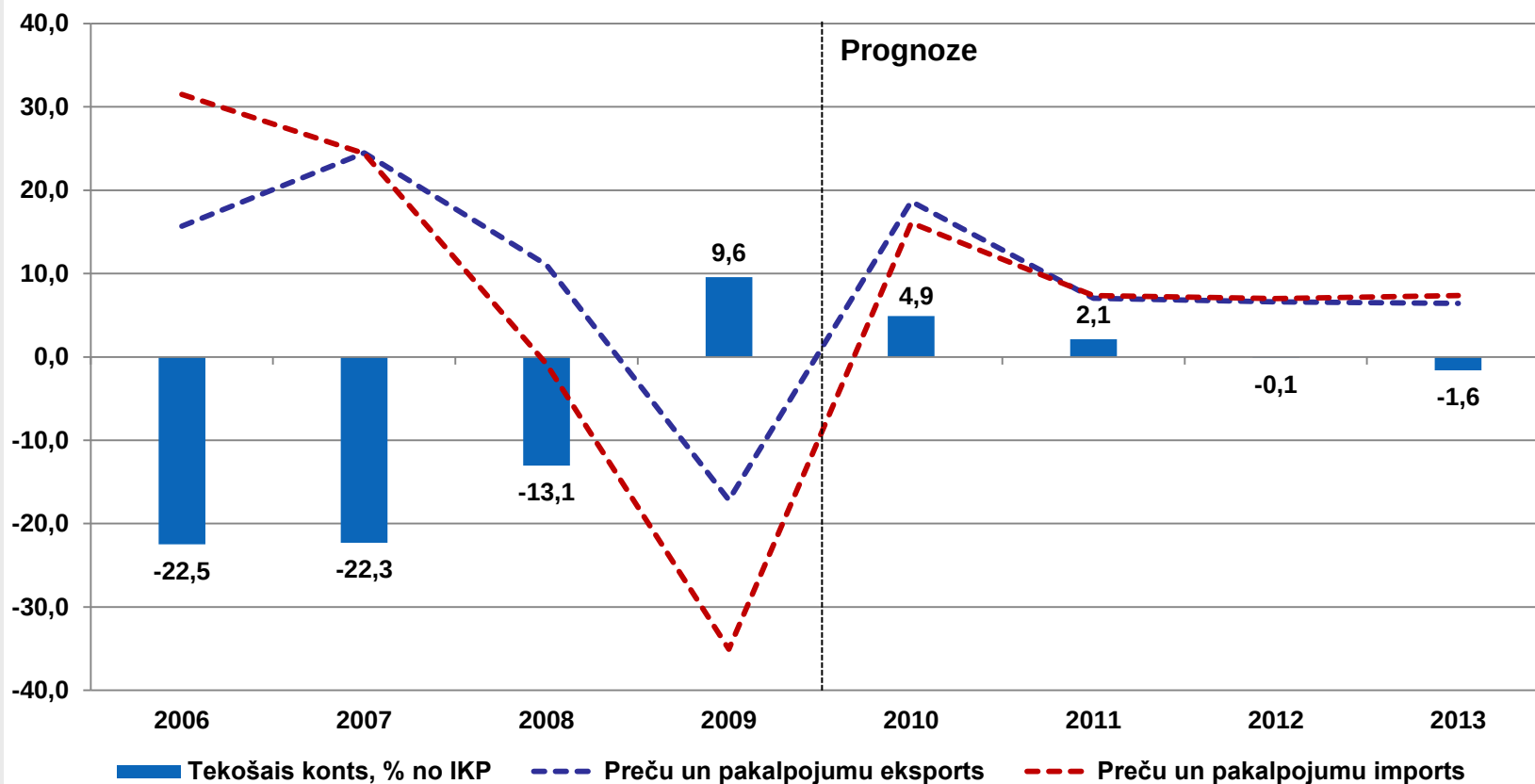
Darba tirgus rādītāji

Patēriņu cenu indekss, %

Ārējā tirdzniecība un tekošā konta bilance

Makroekonomiskā attīstības scenārija galvenie riski

- 2010. gada otrajā pusē un 2011. gada pirmajā pusē **pasaules vadošajās tautsaimniecībās** sagaidāma **vājāka izaugsme**, nekā gada pirmajā pusē, kas var negatīvi ietekmēt arī Latvijas tautsaimniecības attīstību 2011. gadā
- **Gaidāmie konsolidācijas pasākumi Eiropas Savienības dalībvalstīs**, kas var negatīvi ietekmēt Latvijas preču un pakalpojumu eksportu;
- Iespējams, ka šī brīža patērētāju un mazumtirdzniecības **pozitīvie konfidences rādītāji ir pārāk optimistiski** un sākoties rudenim tie var pasliktināties, kas negatīvi ietekmētu iekšējā pieprasījuma atkopšanos;
- Iespējams, ka patērētāji šobrīd pastiprināti iegādājas ilglietošanas preces, jo sabiedrībā parādījušās inflācijas gaidas un debates par iespējamām PVN likmes izmaiņām, kā rezultātā **mazumtirdzniecības uzlabojums var izrādīties ļoti īslaicīgs**;
- Šobrīd ir grūti novērtēt, cik lielā mērā **reģistrētā bezdarba samazināšanās ir ilgtspējīga** un pamatota ar jaunu un patstāvīgi darba vietu radīšanu, kā rezultātā ziemas sezonā atkal iespējams bezdarba pieaugums;

Iekšzemes kopprodukts

faktiskajās cenās, milj, Ls

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
IKP faktiskajās cenās, 31.05.2010. scenārijs	16274,5	13244,3	12213,6	12563,0	13156,4	13818,6
IKP faktiskajās cenās 11.11.2010.	16188,2	13082,8	12640.3	13136.5	13806.4	14562.3
Izmaiņas prognozēs	-86,3	-161,5	426.7	573.5	650.0	743.7
Izmaiņas procentos	-0,5%	-1,2%	+3,5%	+4,6%	+4,9%	+5.4

**Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu
izpilde un 2011.gada kopbudžeta
nodokļu ieņēmumu bāzes prognozes**

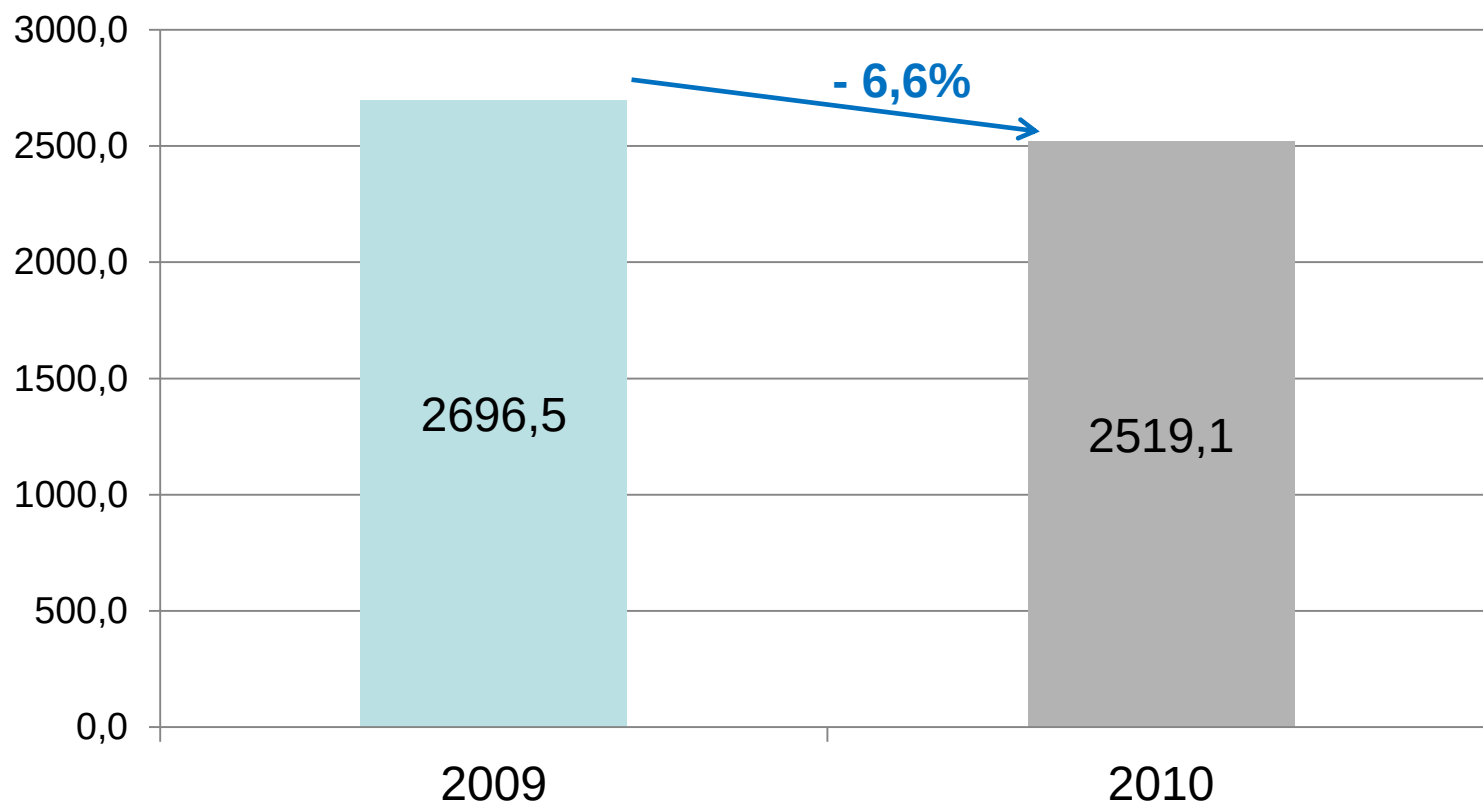
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izpilde, milj. latu

	2009 9 mēn.	2010 9 mēn.	2010 9 mēn./ 2009 9 mēn., %	Gada plāns 2010	2010 9 mēn. / 2010 gada plāns, %
Nodokļu ieņēmumi kopā	2 696,5	2 519,1	-6,6	3 307,1	76,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas*	886,7	798,3	-10,0	1 103,5	72,3
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	560,0	569,7	1,7	822,0	69,3
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	149,1	81,3	-45,5	77,0	105,6
Pievienotās vērtības nodoklis	623,3	629,1	0,9	690,5	91,1
Akcīzes nodoklis	384,0	345,6	-10,0	482,1	71,7

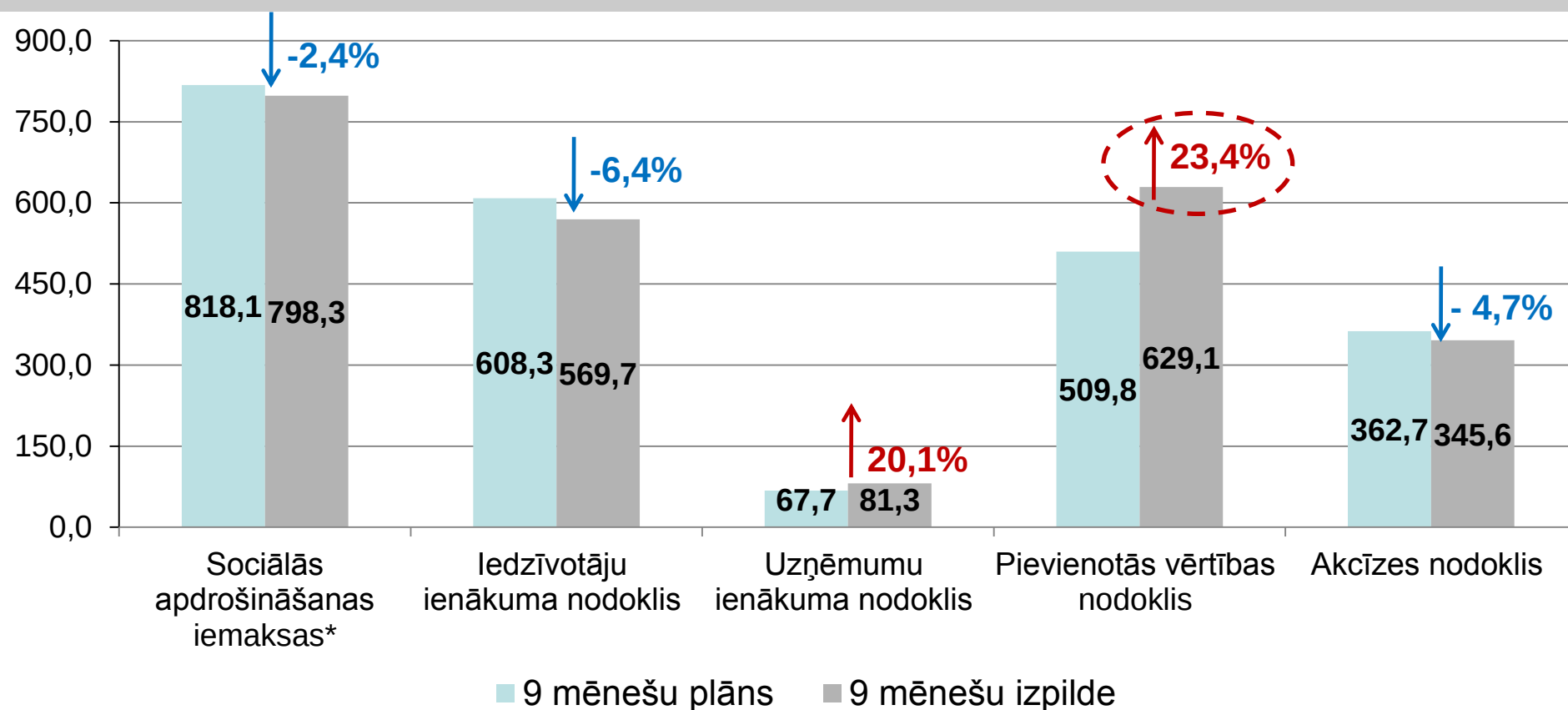
*neskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2009. un 2010. gada 9 mēnešos*, milj. latu

*neskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

2010. gada 9 mēnešu nodokļu ieņēmumu plāns un izpilde, milj. latu

*neskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Secinājumi - nodokļu ieņēmumi*

2010.gada 9 mēnešos:

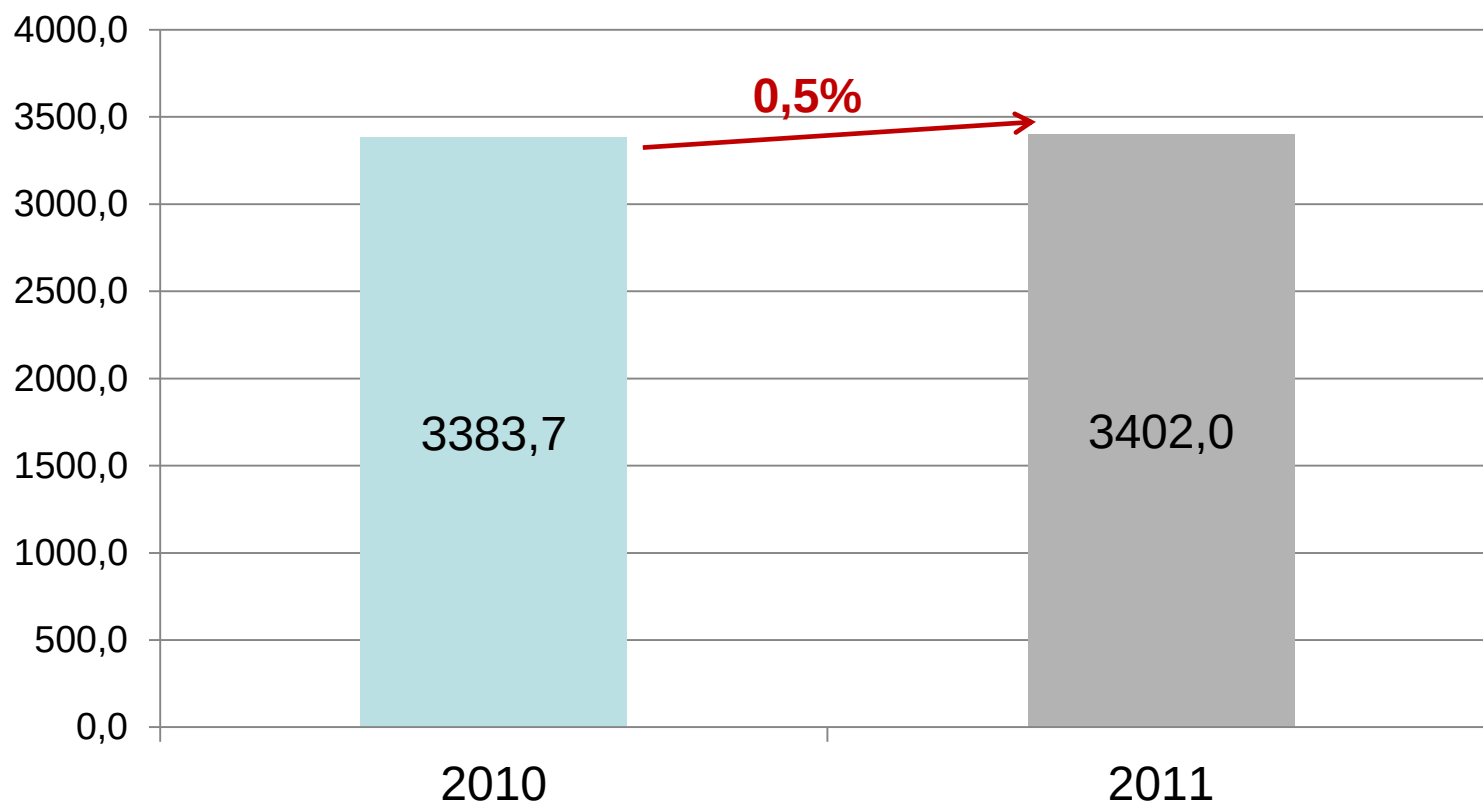
- Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi pārsniedz plānoto apjomu par 5,1%;
- Nav pamata bažām par kopējo nodokļu ieņēmumu gada plāna neizpildi.

2010. gada un 2011.gada nodokļu ieņēmumu prognozes sadalījumā pa budžetiem, milj. latu

	2010 prognoze	2011 bāzes prognoze	Izmaiņas, milj. latu	Izmaiņas, %
Nodokļu ieņēmumi kopā*	3 452,6	3 514,2	61,7	1,8
Kopbudžetā	3 383,7	3 402,0	18,3	0,5
Valsts budžetā	2 679,7	2 681,9	2,2	0,1
Valsts pamatbudžetā	1 607,7	1 630,9	23,2	1,4
Valsts speciālajā budžetā	1 072,0	1 051,0	-21,0	-2,0
Pašvaldību budžetā	704,0	720,1	16,1	2,3
Pašvaldību pamatbudžetā	701,0	717,0	16,0	2,3
Pašvaldību speciālajā budžetā	3,0	3,2	0,2	5,0
Iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā	68,8	112,2	43,4	63,1

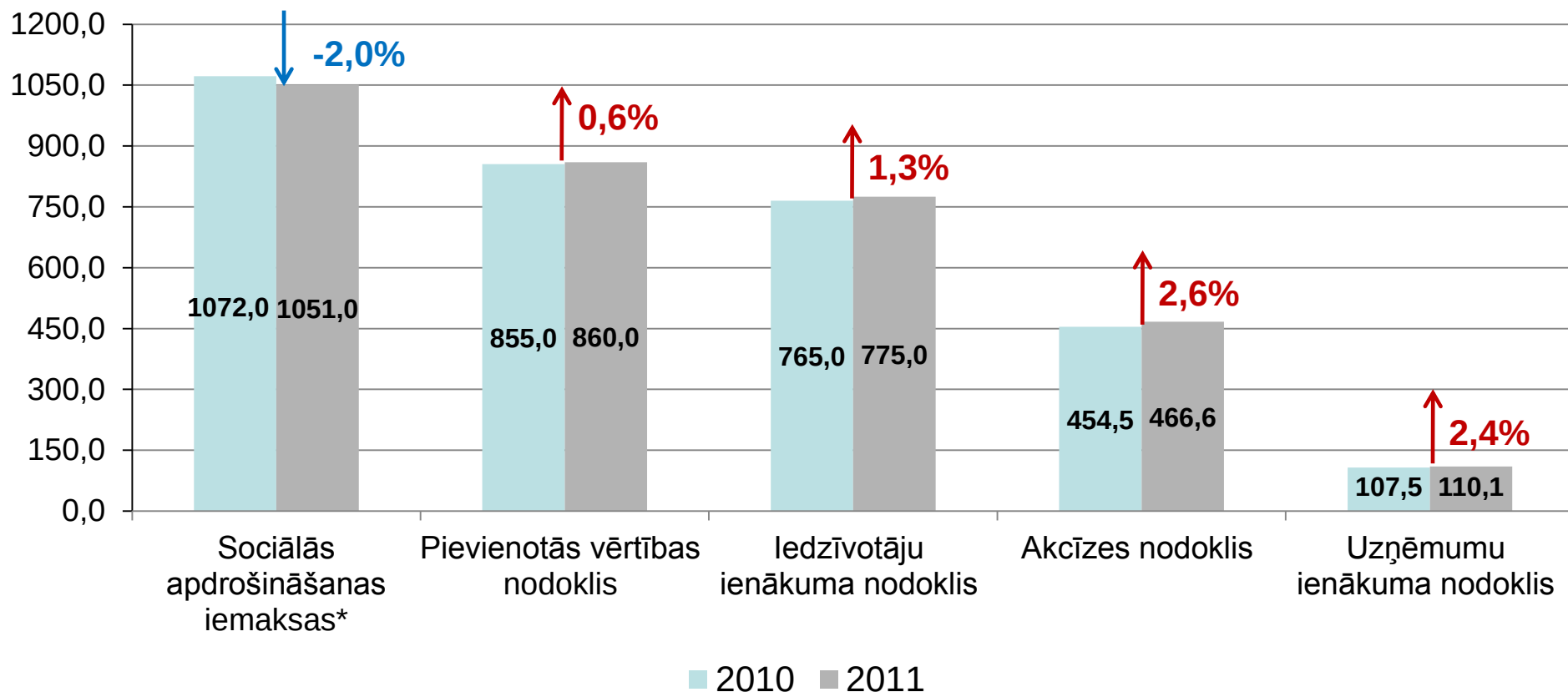
*ieskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu prognoze 2010. gadā un 2011.gadā*, milj. latu

*neskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Nodokļu ieņēmumu prognoze 2010. gada un 2011.gada, milj. latu

*neskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā

Kopsavilkums - nodokļu prognozes 2011. gadam*

2011.gada nodokļu prognozes:

- Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi prognozēti ar 0,5% pieaugumu.
- Nodokļu ieņēmumu pieauguma prognoze galvenokārt balstīta uz:
 - pakāpenisku ekonomiskās aktivitātes kāpumu;
 - tautsaimniecībā nodarbināto skaita un darba samaksas fonda pieaugumu;
 - prognozējamo uzņēmumu finansiālās darbības rezultātu uzlabošanos;
 - mazumtirdzniecības apjoma palielināšanos;
 - importa ne-no ES valstīm pieaugumu.

2011.gada valsts budžeta bāzes izdevumi

2011.gada valsts budžeta bāzes izdevumi

1.grupa

**Izdevumi valsts uzņemto saistību
nodrošināšanai
(1 566 milj. Ls)**

Izdevumi ES un pārējās ārvalstu
finanšu palīdzības un Klimata
pārmaiņu instrumenta apguvei
(1198 milj. latu)

Procentu maksājumi par
aizņēmumiem un kredītiem
(225 milj. latu)

Iemaksas ES budžetā un
Iemaksas starptautiskajās
institūcijās
(143 milj. latu)

2.grupa

**Izdevumus ir iespējams samazināt
tikai veicot būtiskas izmaiņas nozares
politikā un/vai nodrošinot tiesiskās
paļāvības principa ievērošanu
(1650 milj. Ls)**

Sociālās apdrošināšanas budžeta
izdevumi (pensijas, pabalsti)
(1435 milj. latu)

No valsts pamatbudžeta
izmaksājamie sociālie pabalsti
(130 milj. latu)

Neatkarīgās iestādes
(85 milj. latu)

3.grupa

**Izdevumi svarīgu nozaru
finansēšanai
(780 milj. Ls)**

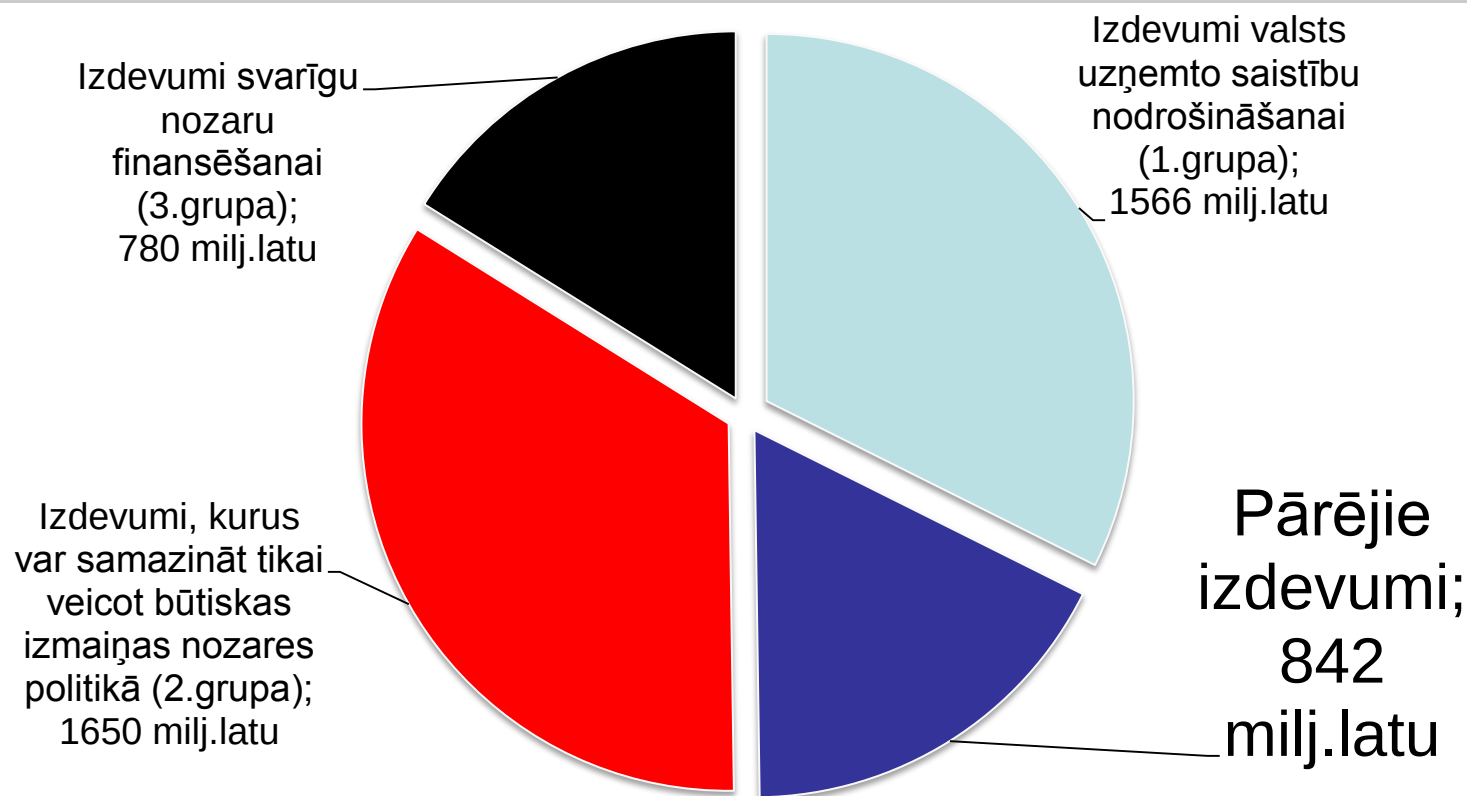
Veselības aizsardzība
(426 milj. latu)

Izglītība (ieskaitot
mērķdotācijas pašvaldībām
pedagogu darba samaksas
nodrošināšanai
(354 milj. latu)

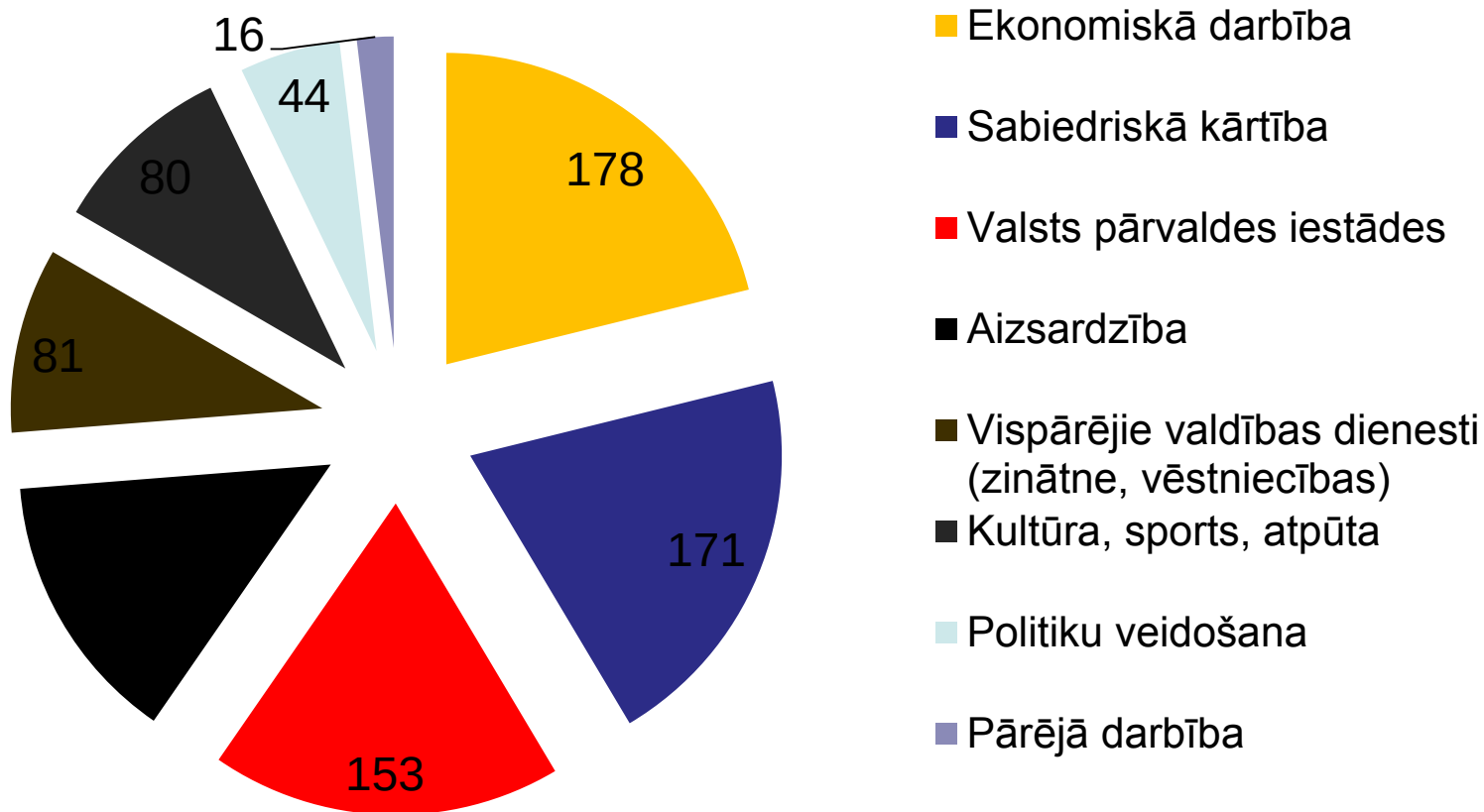
4.grupa – pārējie izdevumi (842 milj. latu)

Izdevumu sadalījums pa funkcijām saskaņā ar Valsts Kancelejas datu bāzē ievadīto informāciju un Finanšu ministrijas apkopoto informāciju par 2011.gada valsts budžeta bāzes izdevumiem, informācija var tikt precizēta

2011.gada valsts budžeta bāzes izdevumi

Pārējo izdevumu (842 milj.Ls) struktūra, milj.latu no kopējās summas

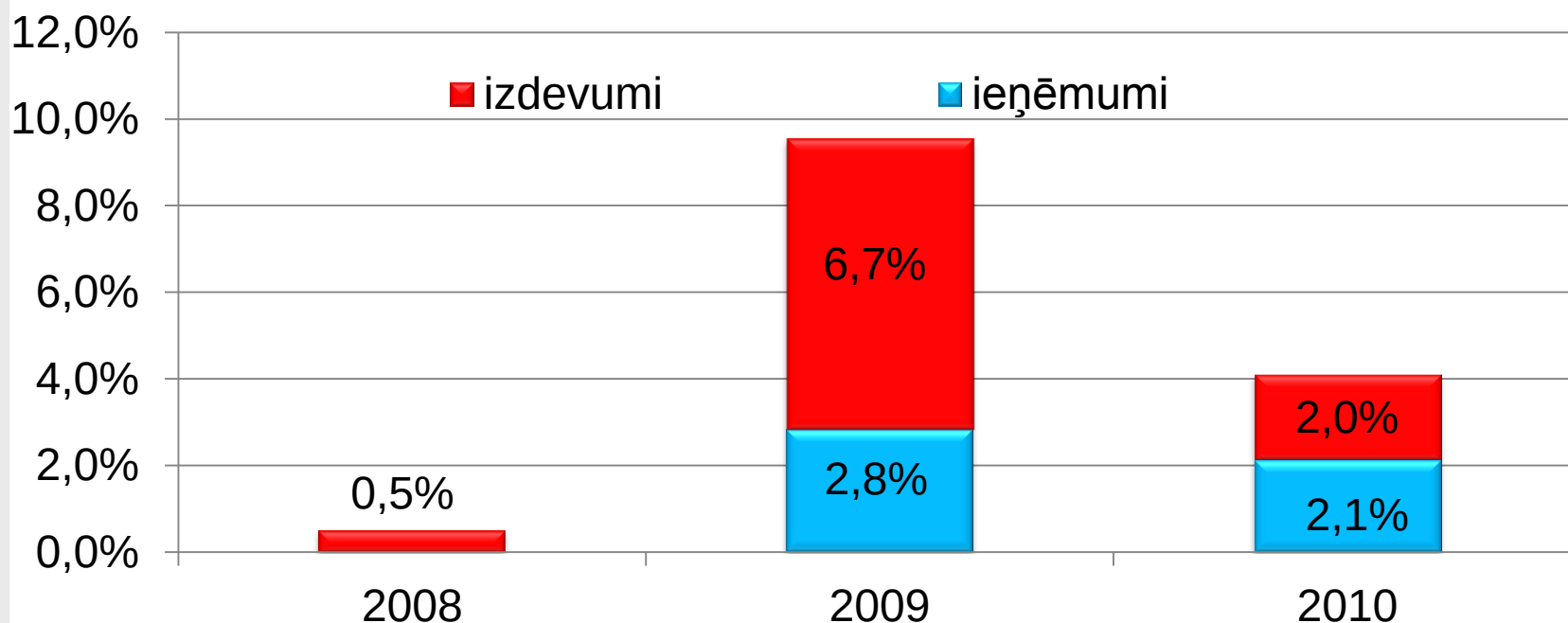

Veiktā budžeta konsolidācija 2008 - 2010. gadam

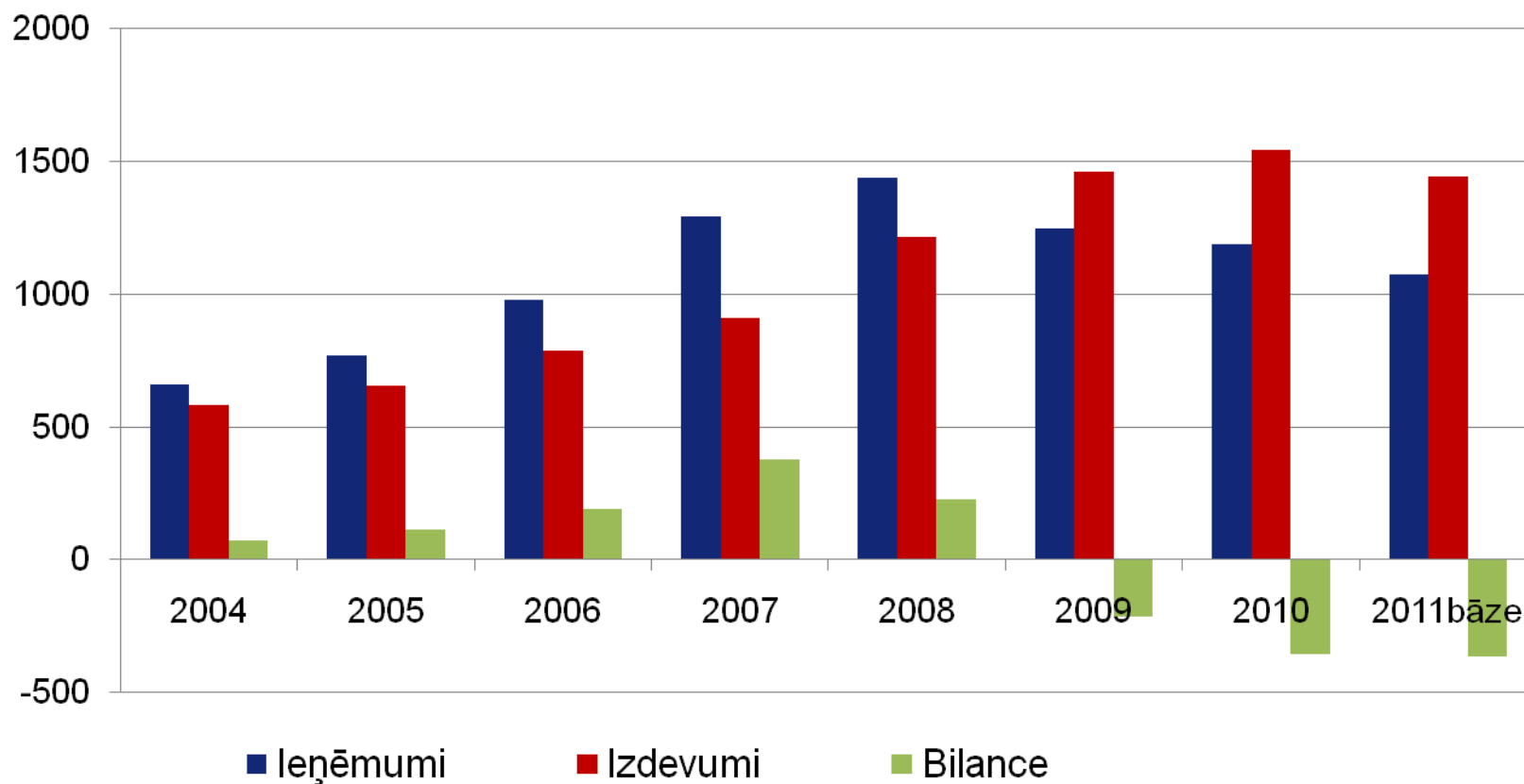
Kopā 1 838 milj. Ls:

ieņēmumi 633 milj. Ls un izdevumi 1 205 milj. Ls

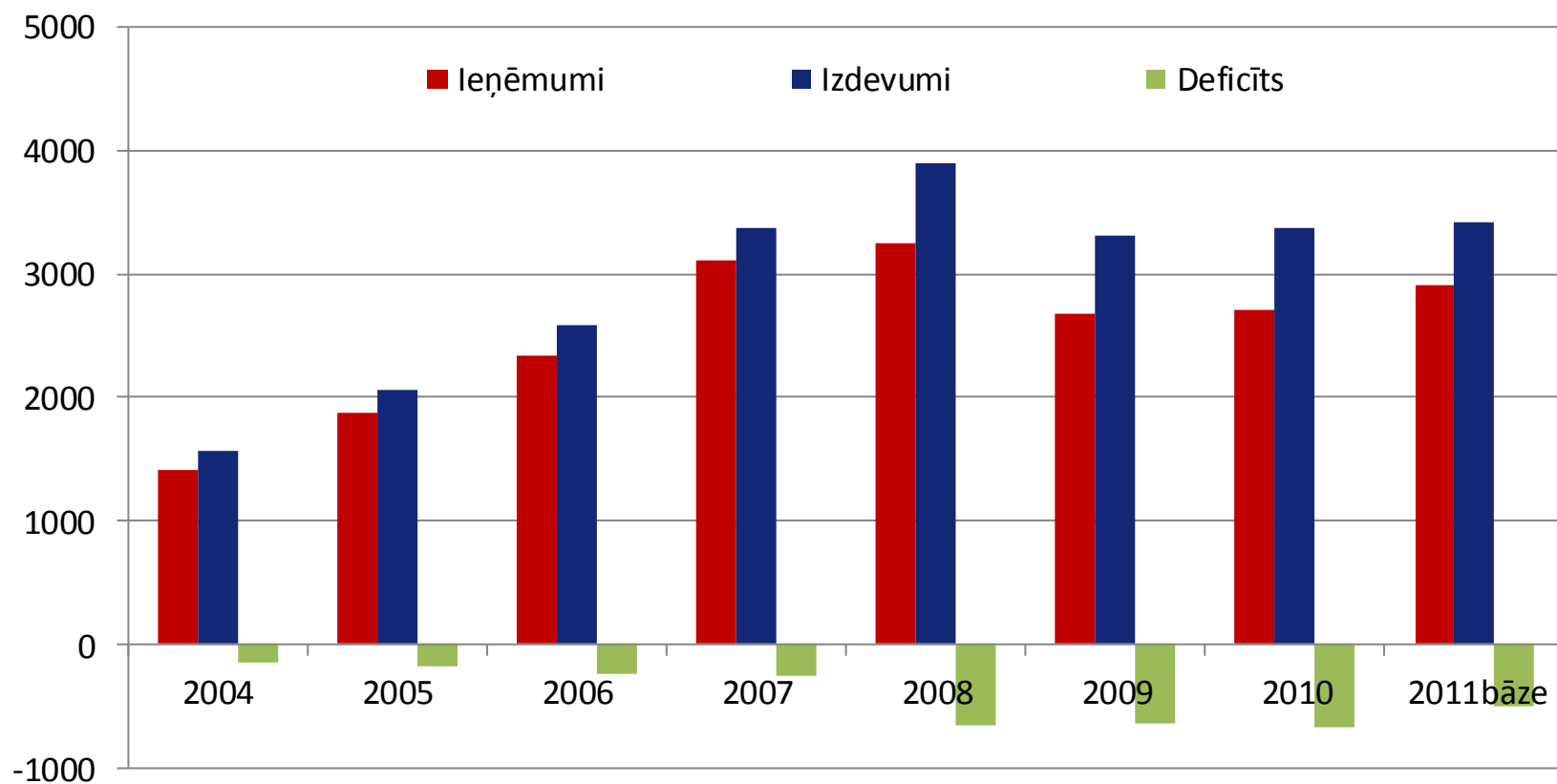
Sociālās apdrošināšanas budžets

milj.latu

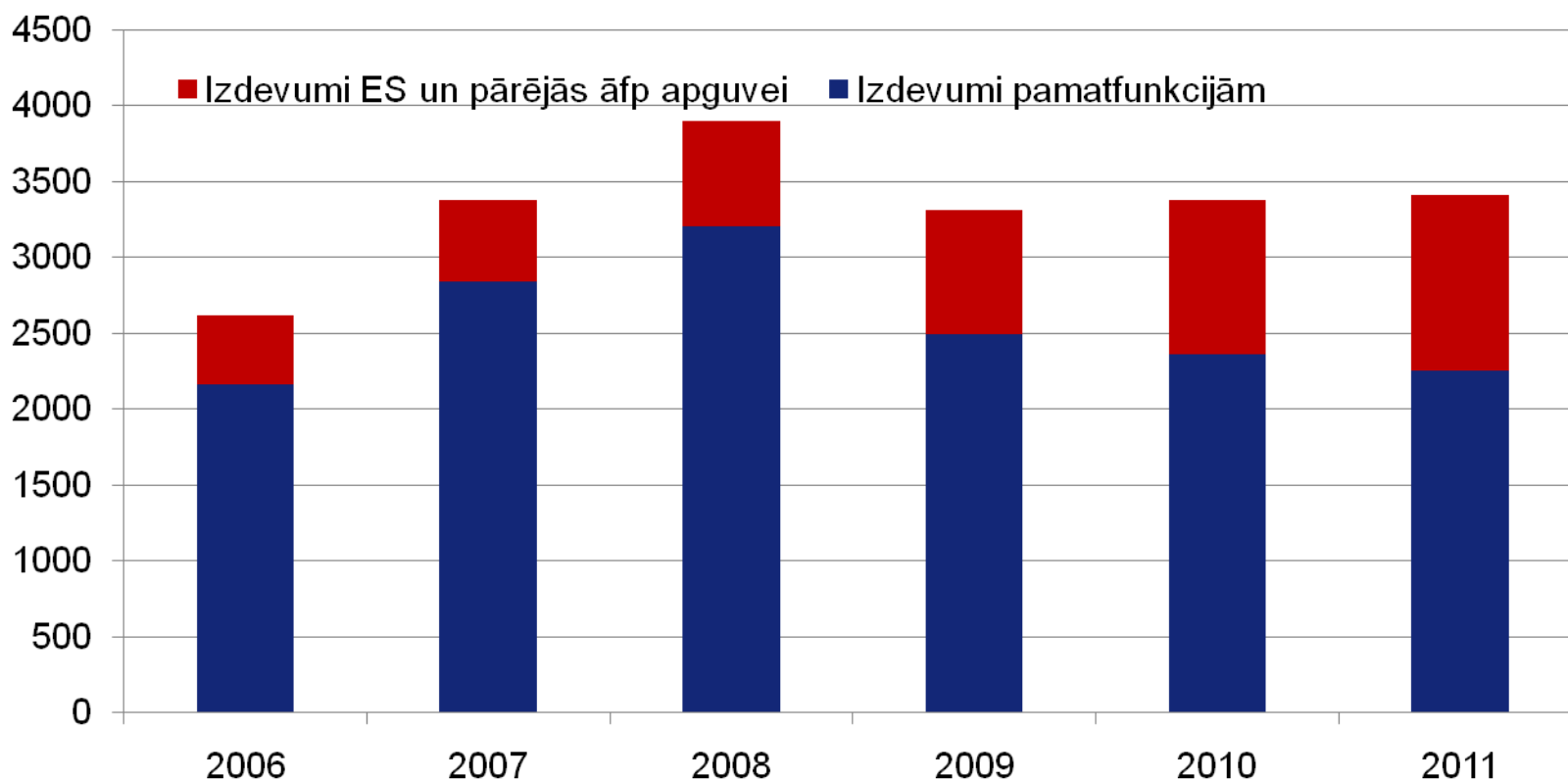
Centrālās valdības pamatbudžets

milj.latu

Centrālās valdības budžeta izdevumi pamatfunkciju un ES fondu finansēšanai

milj.latu

**Priekšlikumi par 2011. gada valsts
budžetā īstenojamiem fiskālās
konsolidācijas pasākumiem**

Konsolidācijas nepieciešamība

- Izaugsmes gados Latvijas valdības budžeta izdevumu pozīcija bija procikliska, veidojot budžetu ar deficītu.
- Finanšu un ekonomiskā krīze Latvijā ļoti skaidri ir parādījusi, ka valsts rīcība, īstenojot šāda veida fiskālo politiku straujas ekonomiskās izaugsmes gados, veicinājusi ekonomikas pārkaršanu un pasliktinājusi fiskālo situāciju.
- 2008.gadā uzsākta starptautiskā finanšu atbalsta programma ar mērķi novērst pārmērīgu budžeta deficītu.

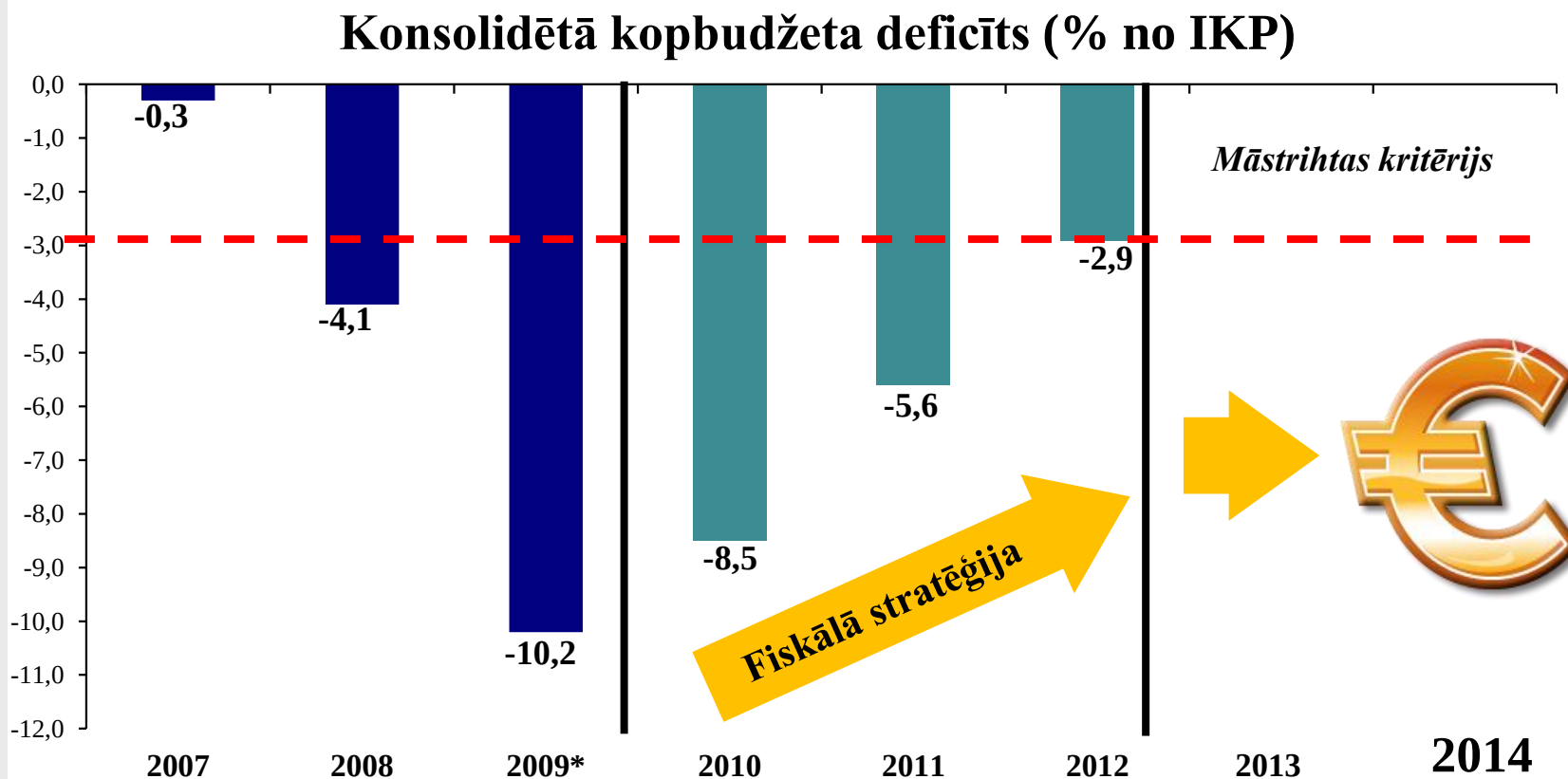
Lai nodrošinātu ilgtspējīgu fiskālās politikas īstenošanu, nepieciešams turpināt uzsākto fiskālo konsolidāciju, kas arī nodrošinās stabilu pamatu sekmīgai Programmas turpināšanai!

Fiskālā stratēģija turpmākajiem gadiem

- 2011. – 2013. gadam fiskālās politikas virziens būs **fiskālās konsolidācijas veikšana, pārmērīga budžeta deficīta samazināšanai**, tādējādi nodrošinot :
 - ✓ finanšu tirgu un investoru uzticības atgūšanu Latvijas kredībspējai un ilgtspējai, mazinot par aizņēmumiem maksājamo procentu slogu;
 - ✓ pārliecību par Latviju kā drošu un prognozējamu vidi uzņēmējdarbībai un investīcijām, kas ir būtisks priekšnosacījums ekonomikas attīstības nodrošināšanai.

Fiskālā stratēģija turpmākajiem gadiem

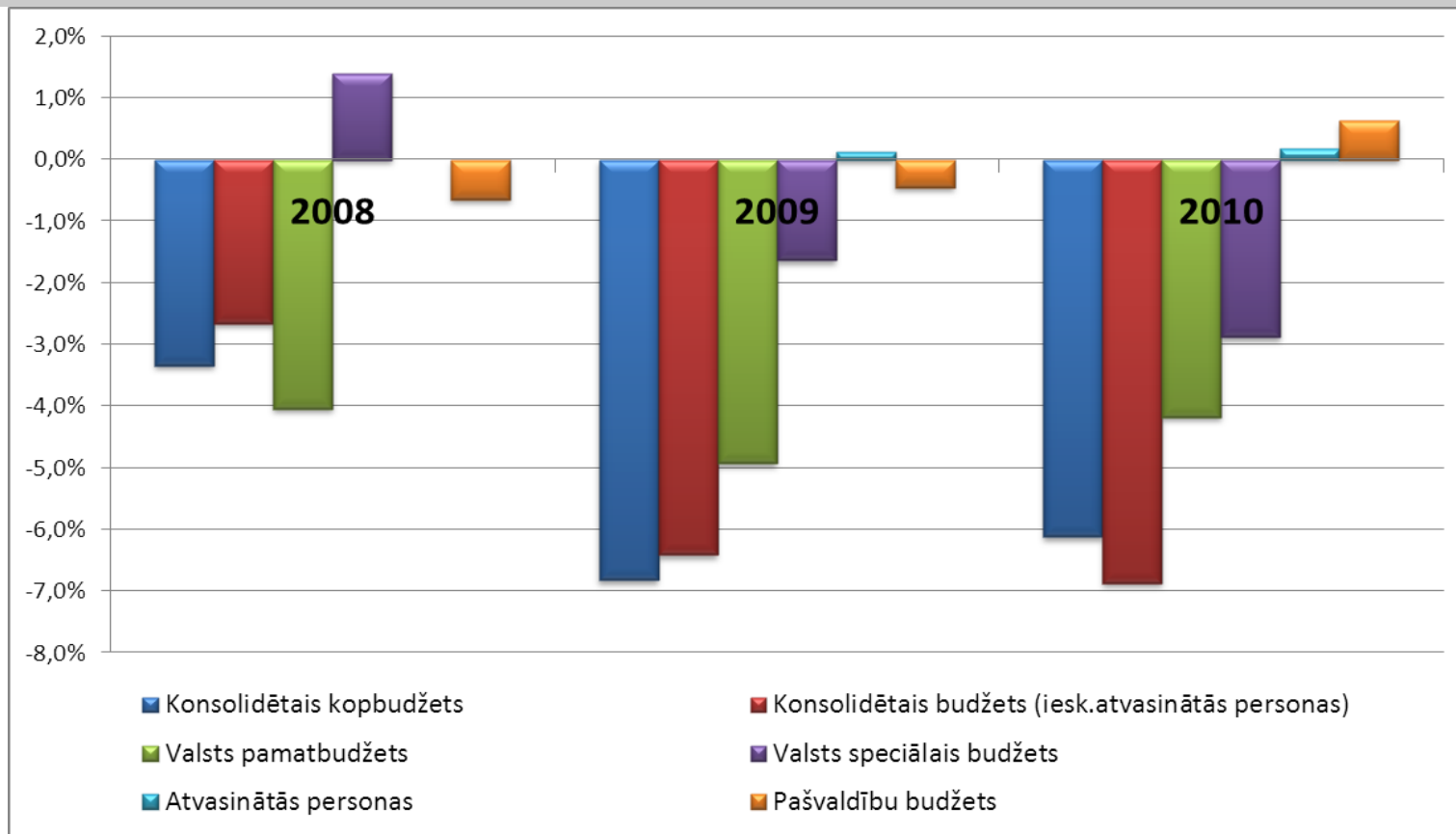

- 2009.gada notificētais budžeta deficīts bez finanšu krīzes ietekmes atbilst 9,5% no IKP

2008.- 2010*.g. budžeta deficīta apmērs dažādos vispārējās valdības līmeņos, milj.latu

(pēc naudas plūsmas)

- * 2010.gadam- prognoze

Konsolidācijas apmēra novērtējums (I)

(milj. latu)	2011	2012*	2013*
<i>Valsts konsolidētais budžets</i>			
Ieņēmumi kopā	4 024,9	3 754,7	3 821,2
Nodokļu ieņēmumi	2 681,9	2 699,2	2 779,6
Nenodokļu ieņēmumi	394,1	406,1	392,1
Ārvalstu finanšu palīdzība	949,0	649,5	649,5
Izdevumi	4 903,8	4 573,8	4 597,9
Balance	-878,9	-819,1	-776,7
<i>Pašvaldību budžets</i>			
Ieņēmumi kopā	1 184,0	1 155,0	1 182,8
Nodokļu ieņēmumi	720,1	744,3	772,1
Nenodokļu ieņēmumi (t.sk. transferti)	462,9	409,7	409,7
Ārvalstu finanšu palīdzība	0,9	0,9	0,9
Izdevumi	1 217,8	1 233,0	1 378,6
Balance	-33,8	-78,0	-195,8

* 2012. un 2013. gada bilances novērtējums var būtiski mainīties, jo šeit veikts tikai to sākotnējais indikatīvais novērtējums

** lai nodrošinātu konsolidācijas apmēra vienmērīgāku izlīdzināšanu starp 2011. un 2012. gadu, un tādējādi samazinot riskus par iespējam neievērot deficīta mērķi tuvākajos gados, 2011. gada konsolidācijas apmērs noteikts tā, lai nodrošinātu jau 2011. gadā budžeta deficītu ne lielāku par 5,6 % no IKP.

Konsolidācijas apmēra novērtējums (II)

(milj. latu)	2011	2012*	2013*
<i>Konsolidētais kopbudžets</i>			
Ieņēmumi kopā	4 842,2	4 590,2	4 686,1
Nodokļu ieņēmumi	3 402,0	3 443,5	3 551,7
Nenodokļu ieņēmumi	490,2	496,3	484,0
Ārvalstu finanšu palīdzība	950,0	650,4	650,4
Izdevumi	5 755,4	5 487,2	5 658,6
t.sk. izdevumi ES fondu apguvei	1 153,1	746,4	746,4
Budžeta bilance (naudas plūsmas metode)	-913,2	-897,050	-972,5
ESA95 korekcija	-104,1	-93,5	-93,5
Budžeta deficīts (ESA95)	-1017,3	-990,6	-1066,0
Budžeta deficīta mērķis	-737,3	-400,4	-291,2
Budžeta deficīta mērķis, % no IKP	- 5,6 %**	- 2,9%	- 2,0 %
IKP	13136,5	13806,4	14562,3
Konsolidācijas apmērs (uzkrājošā summā)	-280,0	-590,2	-774,7
Konsolidācija, % no IKP	-2,1%	-4,3%	-5,3%
Konsolidācijas apmērs (sadalījumā pa gadiem)	280,0	310,2	184,6
Konsolidācija, % no IKP	2,1%	2,2%	1,3%

Konsolidācijas apmērs 2011.gadam

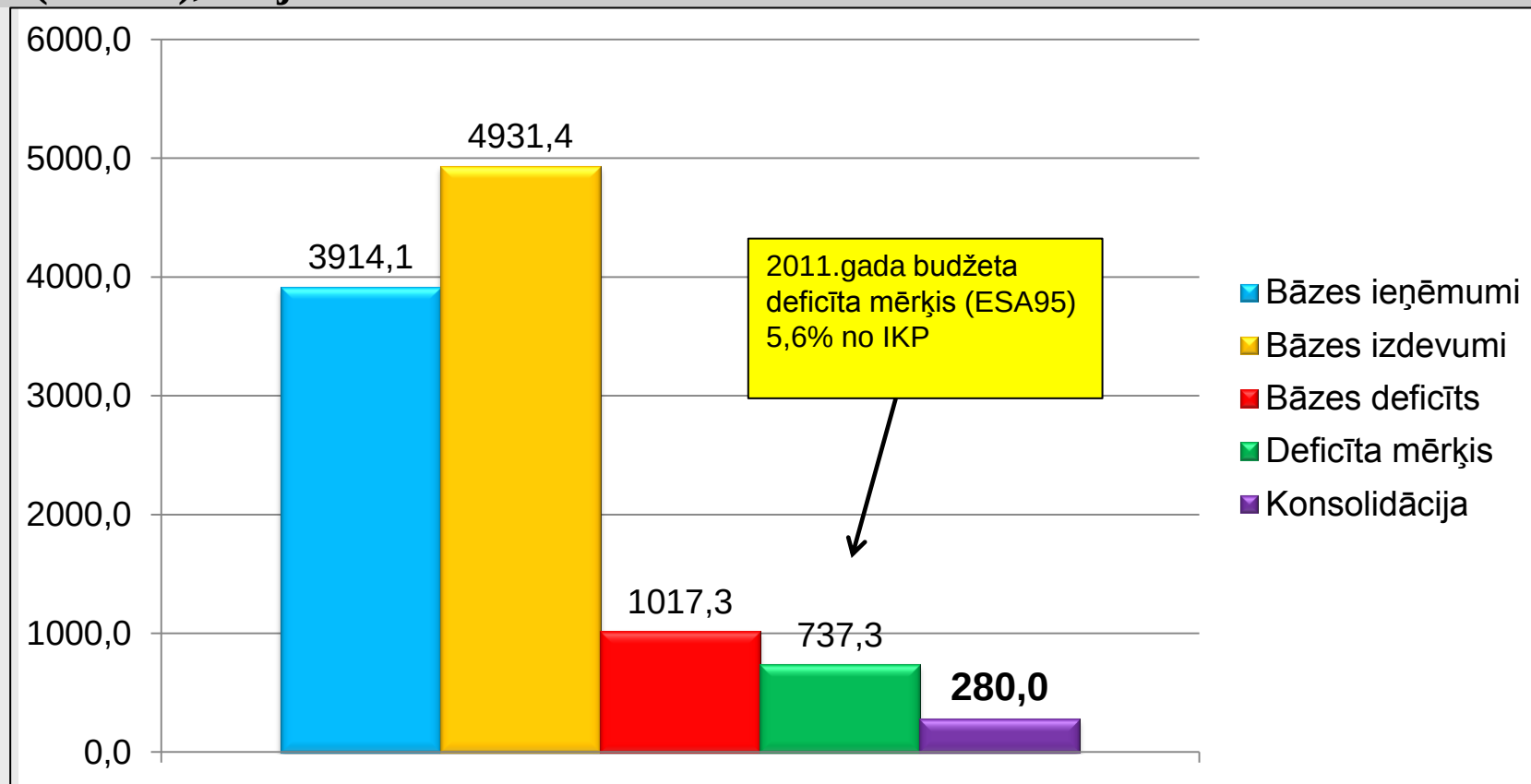

- Šī gada maijā prognozētais un ar SVF/EK pārskata misijas laikā saskaņotais budžeta konsolidācijas apmērs 2011. gadam tika prognozēts 395 – 440 milj. latu robežās;
- Atbilstoši šī gada septembrī veiktajam novērtējumam, konsolidācijas apmērs tika plānots 350 – 395 milj. latu robežās;
- Ņemot vērā aktualizēto makroekonomiskās attīstības scenāriju un šī gada 9 mēnešu konsolidētā kopbudžeta izpildi, **2011.gada konsolidācijas apmērs ir 280 milj. latu,** kas atbilstoši novērtējumam nodrošinās 2011.gada budžeta deficītu 5.6% apmērā no IKP, **mazinot slogu 2012.gadā plānotajai konsolidācijai,** kad deficītu plānots samazināt no 5.6% līdz 2.9% no IKP .

2011. gada konsolidācija

(ESA95), milj. latu

2012. gada konsolidācija

- Sākot ar 2012.gadu, **papildu izaicinājums** budžeta konsolidācijai - **spēja nodrošināt valsts finanšu atbilstību Māstrihtas kritērijiem** (budžeta deficīta, valdības parāda līmeņa kritēriji, kā arī tiek vērtēta atbilstība valūtas kursa, ilgtermiņa procentu likmju un **inflācijas kritērijam**)

	Inflācija, %	Budžeta deficīts, % no IKP	Valdības parāds, % no IKP	Valūtas kurss	Ilgtermiņa procentu likmes, %
Atsauces vērtība	3 ES dalībvalstu ar labāko inflācijas rādītāju vidējā vērtība + 1,5%	3	60	2 gadu dalība VKM II	6

- 2012.gadā budžeta deficīta mazināšanai pieejamo konsolidācijas pasākumu klāsts būs būtiski ierobežots, **izslēdzot patēriņa nodokļus.**

Iespējamie pasākumi 2011.gada budžeta konsolidācijas nodrošināšanai

Valsts sociālā budžeta izdevumu stabilizācijas pasākumi

VSAOI 2.pensiju līmenī samazināšana līdz 0,5% **77,7 milj.latu;**

Pensiju indeksācijas iesaldēšana
1,3 milj.latu

IIN un VSAOI likmju izmaiņas (neto ietekme)
27,6 milj.latu

Pasākumi ieņēmumu daļā **123 milj.latu:**

Nekustamā īpašuma nodoklis	6.9 milj. latu
PVN	66.0 milj. latu
Dividendes	14.1 milj. latu
Pārējie pasākumi	36.0 milj.latu

Citi pasākumi izdevumu daļā **51,8 milj.latu:**

Izdevumu samazinājums pamatdarbības funkcijām	- 15,8 milj.latu;
Subsīdiju un dotāciju samazināšana	- 7,0 milj.latu;
Pasākumi augstākās izglītības jomā	- 0,5 milj.latu;
Pasākumi labklājības jomā	- 27,4 milj.latu
Pārējie pasākumi	- 1,1 milj.latu

IIN un SOC likmju proporcijas izmaiņas un ietekme uz pašvaldību budžetiem

FISKĀLĀ IETEKME BEZ KOMPENSĒJOŠIEM PASĀKUMIEM

IIN: -55,1 milj.latu,
t.sk.

pašvaldību budžetos -44,1 milj. latu

Valsts pamatbudžetā -11.0 milj. latu

SOC: +55,1 milj latu
sociālās apdrošināšanas budžetā

KOMPENSĒJOŠIE PASĀKUMI PAŠVALDĪBĀM

+27.6 milj. latu, t.sk.:

NĪN ieņēmumu palielinājums sakarā ar
25% pieauguma ierobežojumu zemei,
ēkām, inženierbūvēm **+7,4 milj. latu**

NĪN likmes paaugstināšanas pasākums
+6,9 milj. latu

Valsts budžeta dotācija pašvaldībām,
kurām ir zemākie vērtētie ieņēmumi
+13,3 milj. latu

**Konsolidācijas pasākumi pašvaldību budžetos -3,2% no
kopējiem gada izdevumiem -27.5 milj. latu**

Sasaiste ar citiem konsolidācijas pasākumiem:

- Valsts ģimenes pabalsta **mērķtiecīgāka novirzīšana sociāli mazāk nodrošinātākajiem iedzīvotājiem**, paredzot pabalsta izmaksu tikai trūcīgiem iedzīvotājiem, bet palielinātā apmērā.
- Labāk situētām iedzīvotāju grupām pabalsts tiek daļēji kompensēts ar paaugstinātiem IIN atvieglojumiem par apgādājamajiem.
- Minimālās darba algas palielināšana no 180 Ls uz 200 Ls

Priekšlikumi sociālās apdrošināšanas budžeta ilgtspējības nodrošināšanai

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes un darba ņēmēja sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes un proporciju maiņa

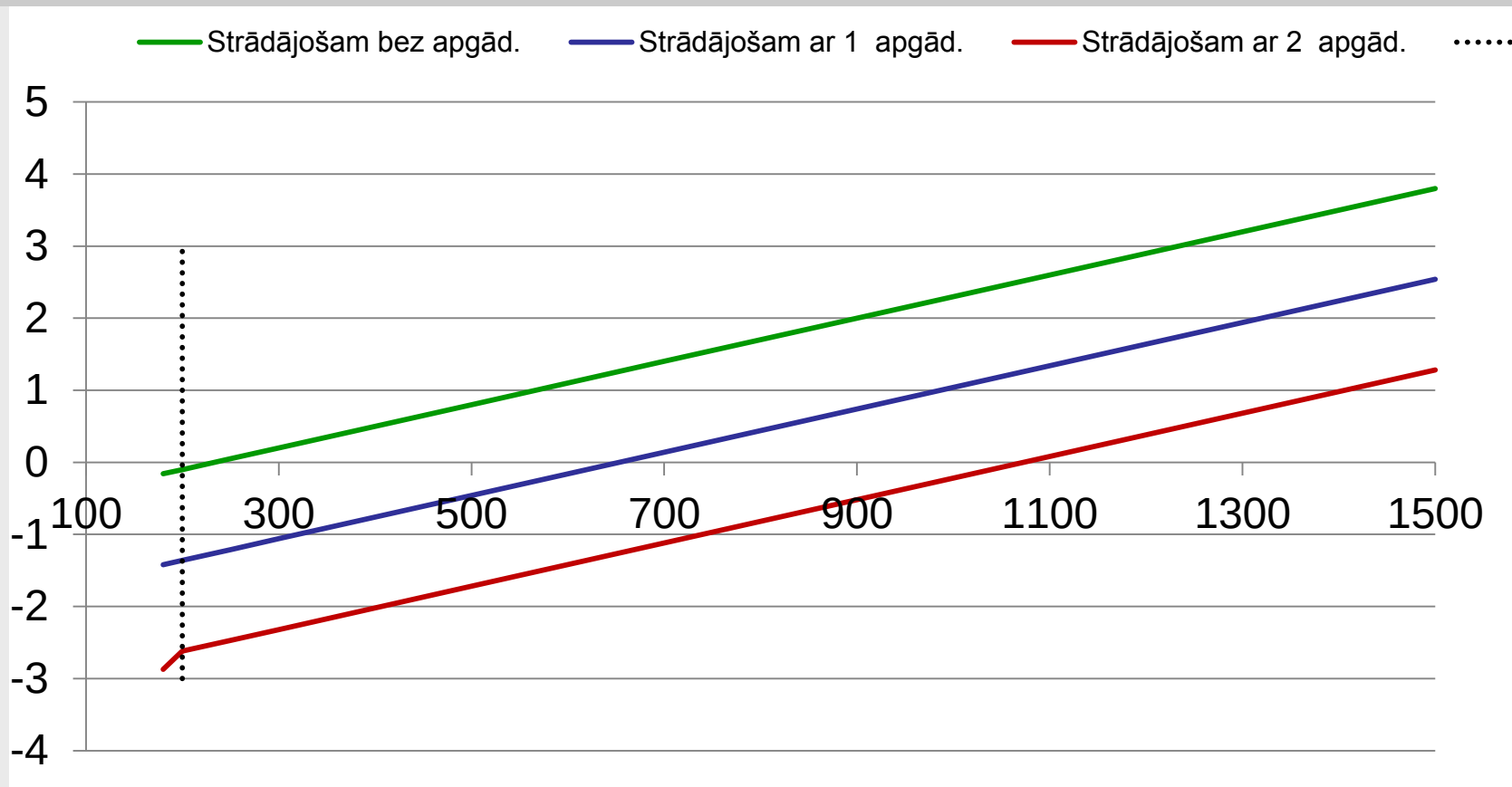
1.variants – SOC iemaksu likme +2 % un IIN likme -2%

2.variants – SOC iemaksu likme +2 % un IIN likme -1%
palielinot IIN atvieglojumus par apgādājamajiem līdz 70 Ls
palielinot neapliekamo minimumu darba ņēmējam līdz 45 Ls

3.variants – SOC iemaksu likme +2 % un IIN likmes -1%
palielinot IIN atvieglojumus par apgādājamajiem līdz 80 Ls
palielinot IIN neapliekamo minimumu darba ņēmējam līdz 40 Ls

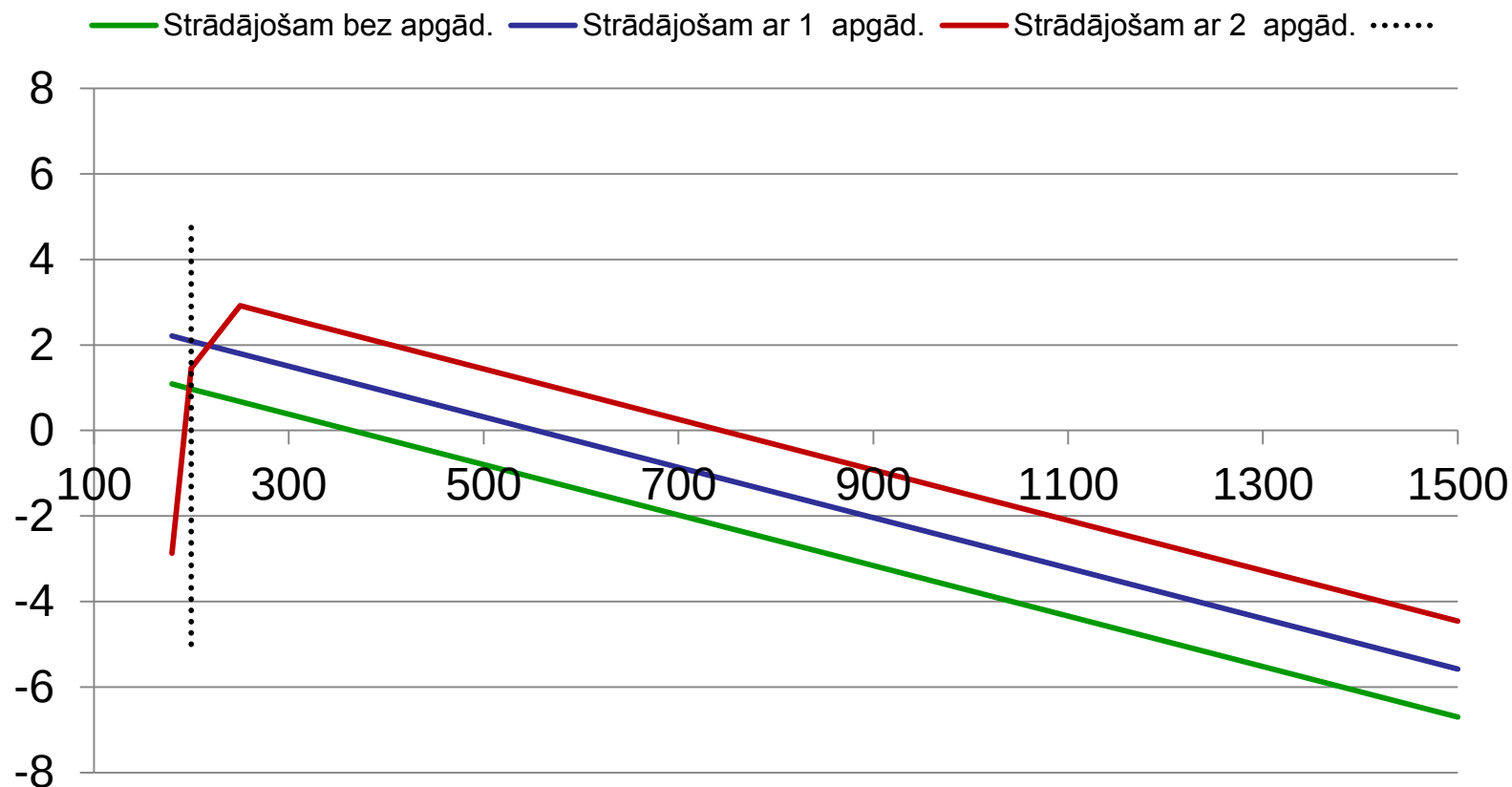
Mēneša neto ienākumu izmaiņas strādājošam

(1.variants, IIN -2%, Soc. +2%, neapliekamais minimums, nodokļu atvieglojumi par apgādībā esošu personu nemainās)

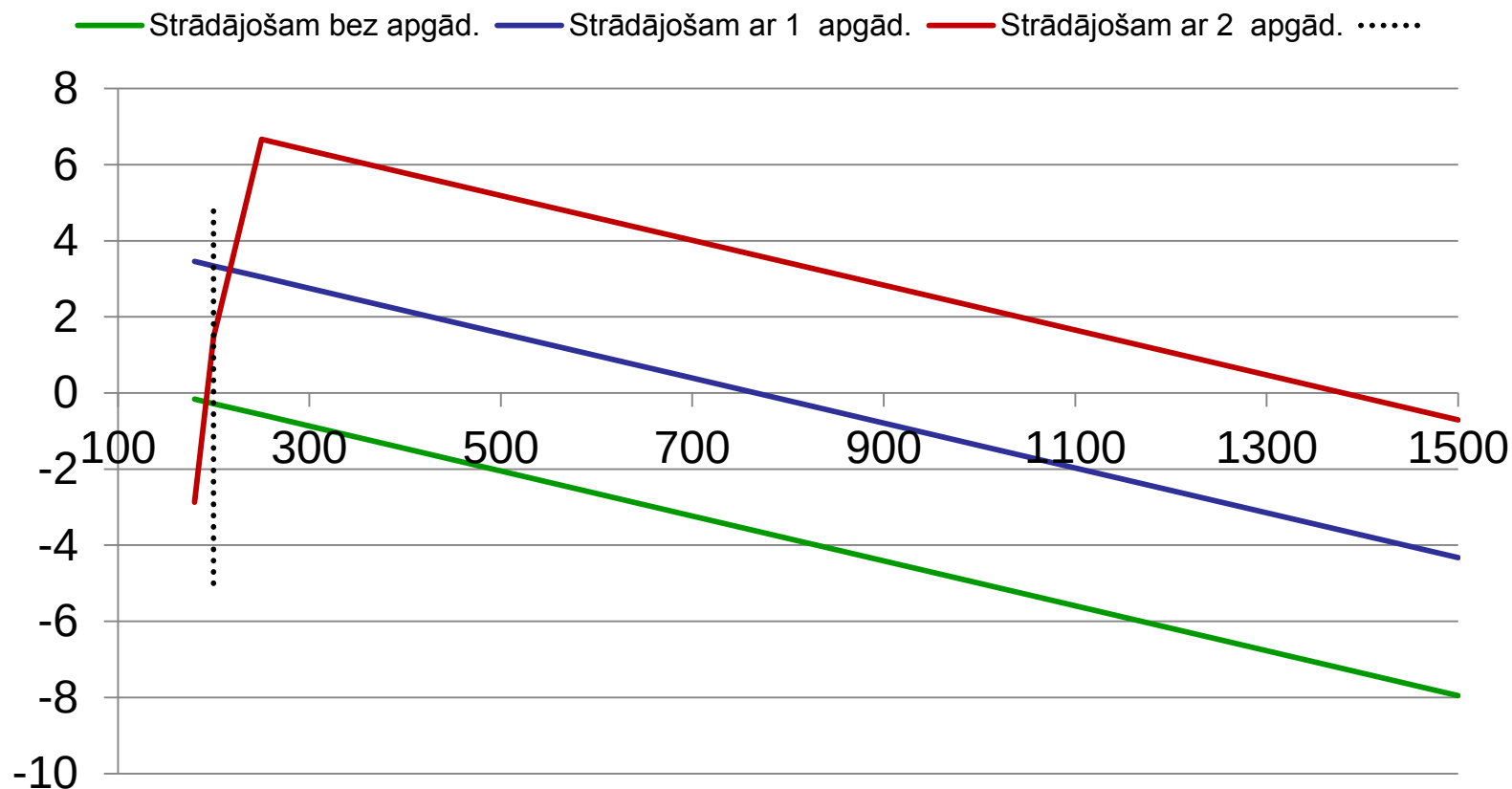
Mēneša neto ienākumu izmaiņas strādājošam

(2.variants , IIN -1%, Soc. +2%, neapliekamais minimums 45 Ls, nodokļu atvieglojumi par apgādībā esošu personu 70 Ls)

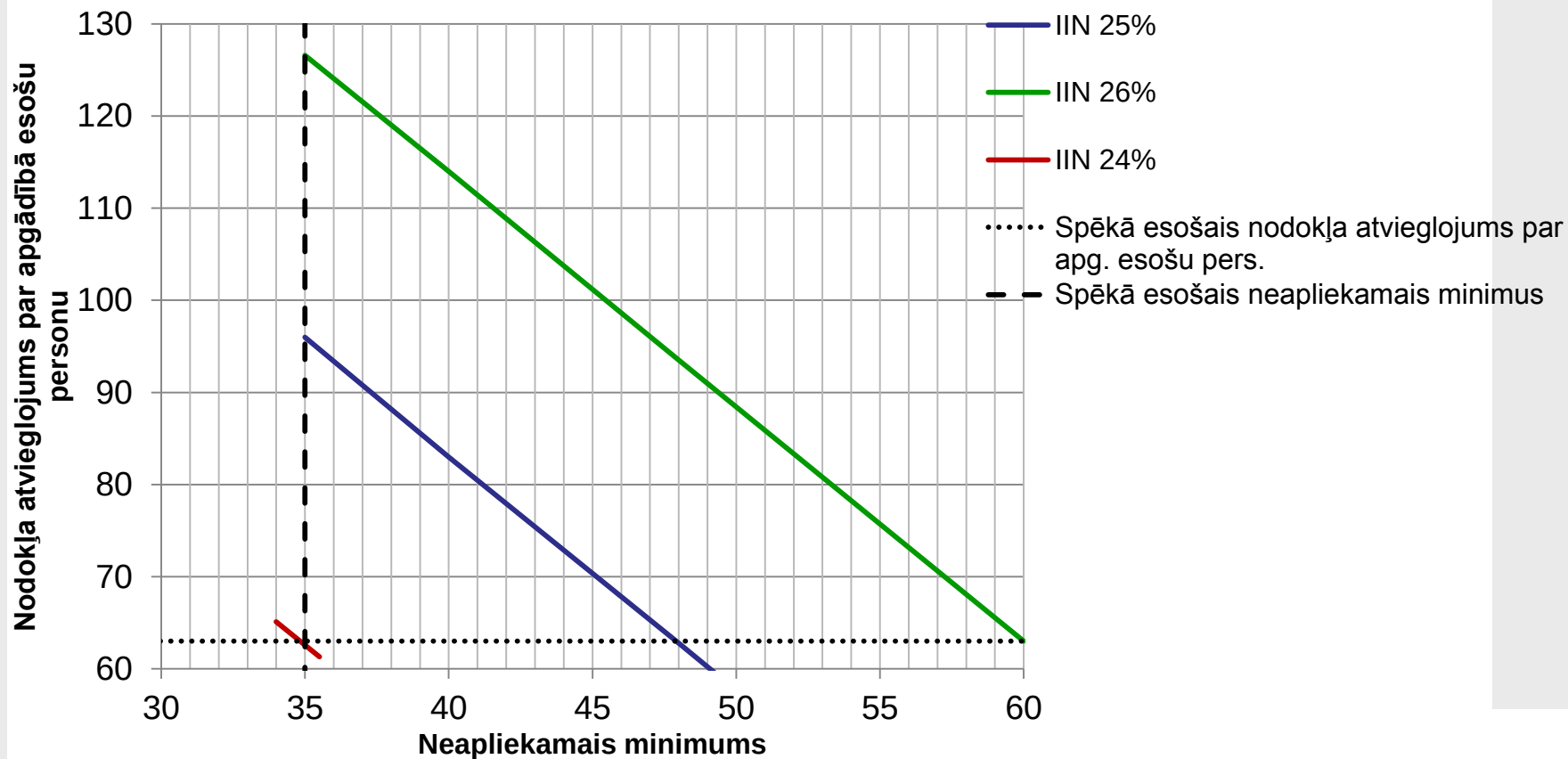
Mēneša neto ienākumu izmaiņas strādājošam

(3.variants , IIN -1%, Soc. +2%, neapliekamais minimums 40 Ls,
nodokļu atvieglojumi par apgādībā esošu personu 80 Ls)

IIN parametru sakarība pie nemainīga nodokļa sloga darba spēkam

(darba ņēmēju sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (Soc) +2%)

Nekustamā īpašuma nodoklis

- Nekustamā īpašuma nodoklis **neatstāj būtisku ietekmi uz inflāciju**
- Nepieciešams pilnveidot kadastrālās vērtības
- Nepieciešama diskusija par principiāli jaunu dzīvojamo ēku nekustamā īpašuma nodokli

Tāpēc

- Nekustamā īpašuma nodokļa paaugstināšana realizējama divos posmos
 - Neliels paaugstinājums 2011.gadā, saglabājot esošo progresīvo sistēmu (esošās likmes x 2)
 - Konceptuāli jauns risinājums 2012.gadā

Pievienotās vērtības nodoklis

- Patēriņa nodokļiem ir mazāka negatīvā ietekme uz izaugsmi kā ienākuma nodokļiem
- **Patēriņa nodokļu paaugstināšana veicina inflāciju**, tāpēc to nav vēlams realizēt vēlāk kā 2011.gadā
- Samazinātajām PVN likmēm ir būtiska sociālā ietekme un ietekme uz atsevišķām nozarēm, ar ko jārēķinās tās paaugstinot

Piedāvātais risinājums

- Samazinātās likmes atcelšana elektroenerģijai
- Pārējo samazināto likmju paaugstināšana no 10% uz 12%
- Pamatlikmes paaugstināšana uz 22%
- Kopējā fiskālā ietekme 66 milj. latu

Pievienotās vērtības nodoklis – alternatīvs piedāvājums

- Pārnest nodokļu slogu no darbaspēka uz patēriņu un padarīt nodokļu sistēmu progresīvāku:
 - Paaugstinot PVN uz 23%;
 - Paaugstinot iedzīvotāju ar ienākuma nodokli neapliekamo minimumu no 35 uz 55 latiem
- Saistība ar citiem pasākumiem:
 - Kompensē darba devēju papildus izmaksas paaugstinot minimālo algu

Pārējie ieņēmumu pasākumi

- Minimālā dividendēs izmaksājamās peļņas daļas valsts kapitālsabiedrībām palielināšana no 80% uz 90%,
- Akcīzes nodokļa atvieglojuma 5% biodegvielas piejaukumam atcelšana
- Transportlīdzekļu nodokļa paaugstināšana jaudīgiem un lieliem auto
- Ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumi
- Minimālās algas paaugstināšana uz 200 latiem
- Finanšu stabilitātes nodeva
 - Likme - 0.036%
 - Bāze - no finanšu institūciju vidējiem aktīviem/pasīviem, atņemot kapitālu un veicot citas korekcijas,
 - Piemērs – Zviedrijā ieviestā finanšu stabilitātes nodeva

Alternatīvie ieņēmumu pasākumi

- Dienesta auto nodokļa ieviešana, aizstājot tagadējo piemērošanas kārtību
- Dabas resursu nodokļa paaugstināšana par 10%
- PVN piemērošanas kārtības maiņa maksātnespējas administratoru un zvērināto tiesu izpildītāju veiktajās īpašuma atsavināšanas izsolēs
- Minimālās dividendēs izmaksājamās peļņas daļas *Latvenergo* paaugstināšana no 90% uz 95%

Paldies par uzmanību !